

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

25^E JAARGANG

WOENSDAG 24 JULI 1940

No. 1279

COMMISSIE VAN REDACTIE:

J. G. Koopmans; P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen
en F. de Vries.

Secretaris van de Redactie: M. F. J. Cool.

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam-W.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatsweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad, waarin tijdelijk is opgenomen het Economisch-Statistisch Maandbericht, franco p. p. in Nederland f 20,— per jaar. Buitenland en koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cent. Donateurs en leden van het Nederlandsch Economisch Instituut ontvangen het weekblad gratis en genieten een reductie op de verdere publicaties. Adreswijzigingen op te geven aan de Redactie.

INHOUD:

	Blz.
Is de theorie van de handelspolitiek in strijd met de ervaring? door Dr. A. Bijl	456
Beursvoorschriften 1940 door Mr. Arn. J. d'Ailly	458
De huidige positie onzer zuivelindustrie door J. A. Geluk	461
De Rijksmiddelen over Juni 1940	463
Aanteekeningen.	
Tekst der beursvoorschriften 1940	464
Overheidsmaatregelen op economisch gebied	468
Maandcijfers.	
Overzicht van den stand der Rijksmiddelen.....	468
Gecombineerde maandstaat van de vier Nederlandse grootbanken	469
Statistieken.	
Geld- en wisselkoersen — Bankstaten	469, 470

GELD-, KAPITAAL- EN WISSELMARKT.

Op de *geldmarkt* is de stemming niet veel veranderd. De omzetten blijven tot een minimum beperkt, omdat de schatkist nog voortdurend bereid is papier af te geven, zoodat er weinig aanleiding is voor onderlingen handel, behoudens dan voor posten van kleineren omvang dan een half miljoen, welk bedrag de agent van de schatkist als minimum voor zijn afgifte handhaaft. De noteringen zijn onveranderd gebleven: van 2½ pCt. voor driemaandspapier tot 3¹/₁₆ voor jaarspapier. In de langere termijnen van tien tot twaalf maanden schijnt de schatkist nog weer eenige millioenen in de markt te hebben

kunnen spuien. Intusschen blijft de positie van de schatkist nog steeds krap. Op den laatst gepubliceerden weekstaat van De Nederlandsche Bank, die per 15 Juli, bleek het renteloze voorschot weer tot het volle bedrag van 15 millioen te zijn opgenomen, terwijl het bedrag rechtstreeks bij de centrale bank ondergebracht schatkistpapier bleek te zijn gestegen tot 70 millioen, tezamen een vermeerdering van het obligo van de schatkist aan De Nederlandsche Bank met rond 15 millioen. In totaal heeft de centrale bank thans aan de schatkist 85 millioen voorschoten, waarbij men moet bedenken dat een deel van dat voorschot samenhangt met het feit, dat de Reichskreditkassenscheine, die bij De Nederlandsche Bank worden gestort, aan de schatkist worden overgedragen, hetgeen een evenredige financieringsbehoefte bij de schatkist doet ontstaan. In dit verband zij nog melding gemaakt van de deze week afgekondigde wijziging in de ruilverhouding tusschen de Kreditkassenscheine en de Gulden in dier voege, dat, terwijl voorheen 150 Mark voor 100 Gulden gold, nu de verhouding is geworden: 133 Mark voor 100 Gulden, hetgeen een onverwachte bate betekende voor hen, die Kreditkassenscheine in hun bezit hadden. Afgezien van dit laatste, heeft de wijziging van den ruilvoet natuurlijk weinig reële beteekenis, althans zoolang de Kassenscheine in omloop blijven. Pas wanneer t.z.t. tot liquidatie wordt overgegaan, kan de verhouding van werkelijke beteekenis worden geacht.

Op de *wisselmarkt* bleven de omzetten nog uiterst beperkt; voor zoover al affaires plaats vonden, betrof het vaak afwikkeling van oude posities, interne overboekingen op vreemde-waarde-rekeningen e.d. Vermeld zij nog, dat door de Vereeniging voor den Wisselhandel ook voorzeningen zijn getroffen voor de afwikkeling van valuta-termijntransacties vóór 10 Mei aangegaan, die als gevolg van de bijzondere omstandigheden niet meer door levering konden worden geliquideerd. Voor de voornaamste valuta's werd een passagekoers vastgesteld, waartegen nu deze affaires worden geliquideerd.

De *heropening van de beurs* bracht op den eersten dag uitermate bevredigende koersen, zoowel voor obligatiën als voor aandeelen. Op de eerste drie beursdagen kwamen er dan ook voor een vrij groot aantal fondsen koersen tot stand onder de vigeur van art. 12bis der Beursvoorschriften 1940, met het gevolg, dat overeenkomstig de desbetreffende bepaling de handel in die fondsen daarna vrij werd. Reeds op den tweeden beursdag echter trad een daling van het koerspeil in, een beweging, die zich daarna voortzette, en die op Vrijdag zelfs tot gevolg had, dat de handel in enkele aandeelen tijdelijk werd stopgezet. Ook de obligatienoteeringen liepen vrij aanzienlijk terug, maar op den laatsten beursdag trad voor deze categorie weer een licht herstel in. Voor de aandeelenbeurs spreekt men in verband met de vorengeschetste ontwikkeling alweer van de mogelijkheid van een nieuwe geheele of gedeeltelijke beursluting. Van het verdere verloop in de komende dagen zal het afhangen, hoe men terzake zal moeten handelen. Het lijkt niet onwaarschijnlijk, dat velen, die voorschot tegen fondsen in eenigerlei vorm hebben opgenomen, hun beslissing terzake van de vraag, of zij al dan niet gebruik zullen maken van de mogelijkheid om hun positie met 30 pCt. surplus voor een jaar te blokkeeren — daarover moet de geldnemer vóór 1 Augustus beslissen — van het verdere koersverloop afhankelijk zullen stellen.

IS DE THEORIE VAN DE HANDELSPOLITIEK IN STRIJD MET DE ERVARING?

De besprekingen over de handelspolitiek op de laatste bijeenkomst van de Vereniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek wezen uit, dat bij velen de meening leeft, als zou de ervaring van de handelspolitiek ons andere in haar algemeenheid onjuist is, kon misschien ontstaan, omdat er te weinig moeite is gedaan om de oude argumenten, die in de strijdvragen omtrent de handelspolitiek werden aangevoerd, ook een plaats te geven in de nieuwere theorieën, waardoor men hun tegenwoordige waarde beter zou kunnen waardeeren. Onder „nieuwere theorieën” moet men dan verstaan de theorieën, die rekening houden met het bestaan van onvrijwillige werkloosheid. In het volgende zal een poging gedaan worden om deze leemte aan te vullen.

Ook in de tegenwoordige situatie, nu men staat voor een steeds verdergaande beperking en reglementeering van den buitenlandschen handel, blijven de voorstanders van vrijhandel wijzen op de gunstige gevolgen van een internationale arbeidsverdeling, zooals die door den vrijhandel wordt mogelijk gemaakt. Door deze arbeidsverdeling zou de productie doelmatiger worden en de welvaart kunnen stijgen.

Anderzijds wijzen de protectionisten op de noodzakelijkheid om de werkgelegenheid in het binnenland op te voeren, op de noodzaak om den levensstandaard in meer ontwikkelde landen te beschermen tegen de concurrentie van „achterlijke” landen — en zij toonen aan, dat vrijhandel geen remedie is, noch tegen werkloosheid, noch tegen daling van het levenspeil.

Waar zulke schijnbaar overtuigende argumenten tegenover elkaar staan, is het zaak, niet te snel te oordeelen en daardoor een waardevol element van een der beide standpunten te onderschatten. Een voorbeeld kan de situatie mogelijk verhelderen. Men stelde zich voor, dat een landbouwkundige een bemestingsmethode aanbeveelt, omdat ze sterk de opbrengst van den bodem verhoogt. Het is dan zeer goed mogelijk, dat een andere deskundige het gebruik van deze meststof ontraadt, omdat ze de voedingswaarde van het product zou verminderen. Wie heeft gelijk? Mogelijk hebben beiden gelijk, want het is zeer goed denkbaar, dat dezelfde bemestingsmethode de hoeveelheid gewas vermeerderd, doch de hoedanigheid ervan vermindert.

Eenzelfde situatie bestaat in de tegenstelling tusschen vrijhandelaars en protectionisten. De vrijhandel wordt aangeprezen, omdat men onder dit systeem éenzelfde hoeveelheid goederen met minder moeite kan produceeren dan onder een protectionistisch systeem; men kan zeggen dat de kwaliteit van het productieproces er door wordt verbeterd. Deze goede internationale arbeidsverdeling is echter geen waarborg voor een zoo groot mogelijke productie — ze waarborgt alleen, dat de voortgebrachte goederen met minder kosten worden voortgebracht.

De bestrijders van den vrijhandel ontkennen niet deze waarde van de internationale arbeidsverdeling, maar constateeren, dat bij vrijhandel veel productieve krachten ongebruikt blijven. Dit is een euvel, dat in sommige landen zeer pijnlijk wordt gevoeld, waardoor het mogelijke hoeveelheid geproduceerde goederen beneden het mogelijke blijft. De protectionisten trachten door hun maatregelen de in het binnenland geproduceerde hoeveelheid goederen op te voeren. Zij leggen dus meer den nadruk op de hoeveelheid; wat noodig is, moet niet alleen op de meest efficiënte wijze worden voortgebracht, maar men moet allereerst zorgen, dat het in voldoende hoeveelheid wordt voortgebracht. Of daarbij een paar procenten van den gebruikten arbeid of kapitaal verspild worden, is een vraag, die voor hen van secundair belang is.

„Keuzeprincipe” en „kostenprincipe”.

De bovengenoemde tegenstelling kan op een meer systematische wijze worden geformuleerd door gebruik te maken van een tweelingsbeginsel in het rentabiliteitsbeginsel, die ik in een tweetal vroegere artikelen uitvoerig heb beschreven ¹⁾.

Eenerzijds handelt de ondernemer volgens het beginsel, dat de meer rendabele productiemogelijkheid moet worden boven de minder rendabele: dit beginsel werd het „keuzeprincipe” genoemd. Anderzijds is hij ook gebonden aan den regel, dat de verwachte opbrengst van elke productie groter moet zijn dan de kosten: deze regel werd als „kostenprincipe” aangeduid.

Het keuzeprincipe is de ordenende kracht in de productie, omdat het den ondernemer voorschrijft, dat hij zijn productiemogelijkheden moet uitvoeren in de volgorde van hun rentabiliteit; de functie van het kostenprincipe is daarbij, dat het de grens van zijn productie bepaalt: daalt de rentabiliteit tot nul, dan worden geen meerdere productiemogelijkheden benut.

Door de concurrentie is het keuzeprincipe oorzaak van een steeds verdergaande verbetering in de productiemethoden. Een minderwaardige installatie zal b.v. eerst benut worden, als alle betere installaties volledig gebruikt zijn; zoo zal dus, als het aantal betere installaties toeneemt, het benutten van slechtere op den duur ophouden.

Het voordeel van de internationale arbeidsverdeling, door middel van vrijhandel verkregen, kan nu, met de hier gebruikte terminologie, worden uitgedrukt door te zeggen, dat daarbij het keuzeprincipe ook internationaal wordt toegepast door het inschakelen der internationale concurrentie. Daardoor zullen, ook internationaal, minder doelmatige of duurdere productiemethoden worden vervangen door meer doelmatige of goedkoopere productiemethoden.

Uit het voorgaande is duidelijk, dat het argument van de internationale arbeidsverdeling alleen betrekking heeft op de verbetering der productiemethoden door verbetering in het gebruik van het keuzeprincipe. Dit is dus in het geheel niet in, dat door overgang van protectie naar vrijhandel de hoeveelheid geproduceerde goederen zal toenemen; het is evengoed mogelijk, dat deze zal afnemen, en bijna zeker zal dit in eenige van de betrokken landen gebeuren. Vrijhandel geeft dus een goedkoopere en doelmatigere productie, maar hij brengt niet automatisch een grotere welvaart!

Thans kan ook duidelijk de werking van protectionistische maatregelen geformuleerd worden. Het doel van deze maatregelen is (of was althans) meestal het vergrooten van de binnenlandsche werkgelegenheid. De grens van de productie, en daarmee van de werkgelegenheid, wordt echter bepaald door het kostenprincipe: goederen, waarvan de opbrengst de kosten niet dekt, zullen op den duur niet geproduceerd worden.

Wanneer de staat de productie wil uitbreiden, moet dit dus gebeuren door verruiming van de grens, die aan de productie wordt gesteld door de werking van het kostenprincipe. Dit kan slechts gebeuren door productie, die eerst niet rendabel was, „kunstmatig” rendabel te maken. Het middel om dit te doen is het afwentelen van een deel der productiekosten van de betrokken ondernemingen op de gemeenschap. In het boven geciteerde artikel is reeds aangegeven, dat dit niet slechts de meest doelmatige, maar ook bijna de eenig mogelijke manier is om de werkgelegenheid op te voeren.

Inderdaad beteekenen de thans toegepaste beschermingsmaatregelen niet anders dan een bijdrage van de

1) A. Bijl: „Het rentabiliteitsbeginsel” en „Het rentabiliteitsbeginsel als basis voor de economische politiek”, resp. in E.-S. B. van 19 en 26 April 1939, blz. 312 en 336.

gemeenschap in de productiekosten van de beschermde artikelen. Want door de bescherming ontstaat er een verschil tusschen den wereldmarktprijs en den binnenlandschen prijs van het artikel; dit verschil wordt door den consument extra opgebracht en komt ten goede aan den binnenlandschen producent van het artikel. Het feit, dat men de beschermende rechten steeds mag opvatten als een afwenteling van productiekosten op de gemeenschap, blijkt duidelijk, als men ze vervangen denkt door een indirecte belasting op het betrokken artikel, welke gelijk is aan de prijsverhoging, die door bescherming zou zijn ontstaan, en waarvan de opbrengst gebruikt zou worden voor uitkeering aan de producenten, in evenredigheid met hun productie. Een dergelijke regeling zou alleen in administratief opzicht van andere beschermende maatregelen verschillen; financieel en economisch zou de toestand zoowel voor producenten als consumenten geheel dezelfde zijn. Daaruit volgt dus ook, dat men beschermende maatregelen mag opvatten als een verruiming van de grens, die het kostenprincipe aan de productie stelt.

Hierbij moet de vraag gesteld worden, of op deze wijze ook inderdaad de productie, en daarmee het nationale inkomen, wordt opgevoerd. Deze vraag is in haar algemeenheid niet te beantwoorden. Ook al wordt bij beschermende maatregelen het op zichzelf juiste principe toegepast, dat uitbreiding der productie het eenvoudigst kan worden verkregen door afwenteling van een deel der ondernemingskosten op de gemeenschap, dan mag men hier toch niet voorbijzien, dat er een wisselwerking bestaat tusschen import en export; het is zeer goed mogelijk, dat de waardedaling van den export grooter zal worden dan de toeneming van de door de beschermende maatregelen gestimuleerde productie. Bovendien is de verdeling der lasten, die de gemeenschap moet dragen, bij de nu gebruikelijke vormen van protectie niet bijzonder gunstig voor een sterke stijging der werkgelegenheid.

De conclusie van deze beschouwing is dus, dat de argumenten van „vrijhandelaars” en „protectionisten” niet tegenover elkander, doch naast elkander staan. Vrijhandel vergroot de doelmatigheid der productie door verbetering van de werking van het keuzeprincipe; protectie tracht de beperking, die het kostenprincipe aan de productie oplegt, gedeeltelijk op te heffen door de gemeenschap een deel der productiekosten van de beschermde goederen te doen dragen.

Het in- en uitvoerargument.

In het voorgaande werd niet genoemd een argument, dat vroeger dikwijls in discussies over de handelspolitiek naar voren kwam, het zgn. in- en uitvoerargument. De hierin uitgesproken stelling, dat invoer en uitvoer steeds met elkaar in evenwicht moeten zijn, kan men moeilijk een argument noemen, noch voor vrijhandel, noch voor protectie. Weliswaar is de vaak gestelde noodzakelijkheid van evenwicht in de handelsbalans soms wel eens gebruikt om de nuttelosheid van bescherming aan te toonen. Men stelt dan, dat elke vermindering van import, door bescherming bereikt, automatisch zou voeren tot een gelijke vermindering van export, zoodat het nationale inkomen zeker niet zou toenemen. Een dergelijke bewijsvoering, waarbij de zaak als een rekensom wordt opgevat, wordt ook door de meeste voorstanders van vrijhandel niet als sérieux genomen, want in dat geval zouden zij ook de consequenties ervan wel hebben aangedurfd: zij zouden dan een vergroting van den export, b.v. door exportpremies, moeten aanbevelen, met het argument, dat daardoor ook automatisch de import zou stijgen!

De eenvoudigste weg om de factoren te overzien, die van belang zijn bij de compensatie van import en export, is om uit te gaan van de geldzijde van het vraagstuk.

Er gaat een geldstroom naar het buitenland, bestaande uit betalingen van de door het buitenland geleverde goederen en diensten, benevens uit een eventueelen export van geldkapitaal (b.v. aankoop van buitenlandsche obligaties of aandelen). De geldstroom naar het binnenland bestaat uit de betalingen voor de uitgevoerde goederen en diensten, benevens uit import van geldkapitaal. Het saldo van deze betalingen moet tenslotte in betaalmiddelen worden uitgevoerd of ingevoerd. Deze geldhoeveelheid moet natuurlijk ergens vandaan komen, en wij mogen veronderstellen, dat deze aan de binnenlandsche geldcirculatie wordt onttrokken ²⁾.

Dit onttrekken van geld aan de circulatie voor het dekken van het saldo van de betalingsbalans heeft voor het economische leven van het betrokken land dezelfde consequenties als het z.g. hoarden, het directe oppotten van geld, dat uit geheel andere oorzaken ontstaat. Er zijn dus twee oorzaken voor een inkringing der geldcirculatie: de hoarding in het binnenland, en het bestaan van een nadeelig saldo op de betalingsbalans (waarbij de verplaatsingen van geldkapitalen zijn inbegrepen).

Om dit door een voorbeeld aan te toonen, kan men zich denken, dat een onderneming beschikt over zeer veel liquide middelen. Zij kan deze b.v. benutten om een buitenlandsche leening af te lossen, of kan ook deze middelen in reserve houden. Op beide manieren wordt de binnenlandsche geldcirculatie in dezelfde mate verkleind. Het is hier dus duidelijk, dat een passieve betalingsbalans en een directe hoarding vrijwel dezelfde gevolgen hebben. Internationaal gezien bestaan er tusschen beide alternatieven groote verschillen; maar op de nationale economische constellatie, vooral van kleinere landen, zullen deze verschillen niet veel uitwerking hebben.

De gevolgen van een verminderende geldcirculatie zijn bekend: vermindering van werkgelegenheid en dalende prijzen. Voor de handelsbalans werken deze factoren beide in de richting van een vermindering van het tekort. Een kleinere werkgelegenheid vermindert de consumptie en vermindert de lagere prijs beteekent vermindering van import, terwijl de huidige prijzen gunstig zijn voor een vergroting van den export.

Als de nadeelige handelsbalans de eenige oorzaak zou zijn van de inkringing der geldcirculatie, dan zou dit aanpassingsproces tenslotte tot een nieuw evenwicht voeren. Maar deze aanpassing is op zichzelf reeds een pijnlijk, kostbaar en langzaam proces, en men kan hetzelfde doel veel sneller en beter bereiken door geschikte handelspolitieke maatregelen — b.v. door invoerrechten, exportpremies of door muntcorrectie. Bij het doelmatig gebruik van deze middelen kan men het inkrimpen van de binnenlandsche vraag, die het aanpassingsproces begeleidt, vrijwel geheel vermijden. In dit eenvoudige geval zijn de voordeelen en de noodzakelijkheid van protectie wel het meest evident.

Geheel anders wordt de toestand, als in een aantal landen de geldcirculatie inkrimpt door *interne* oorzaken — b.v. door afnemende rentabiliteit van het bedrijfsleven.

In dat geval zou men kunnen trachten om door het scheppen van een voordeelig handelssaldo de geldcirculatie weer aan te vullen. Indien men hierin zou slagen, zou men inderdaad een stabilisatie van de geldcirculatie en van de productie langs dezen weg kunnen bereiken. Maar het is duidelijk, dat andere landen hetzelfde zullen trachten te doen, zoodat de kans gering wordt, dat één land erin zal kunnen slagen op deze wijze zijn eigen moeilijkheden op het buitenland af te wettelen. De omstandigheden zijn dan rijp voor het uitbreken van een handelsoorlog. Men kan daarom de afbraak van den internationalen handel in de laatste jaren zeker niet zien als een toevallige verdwazing van de

²⁾ Over toevoegen zullen wij hier in dit artikel niet meer spreken.

menschheid op het gebied der handelspolitiek; deze is voor een groot deel het gevolg van de omstandigheid, dat de verschillende landen niet de middelen hebben bezeten of toegepast, om de geldcirculatie in het binnenland op peil te houden, en daarom wanhopige pogingen hebben gedaan, om deze met een batig saldo van de handelsbalans aan te vullen.³⁾

De internationale handel na den oorlog.

Wanneer men zich bewust is van deze oorzaak van het ondergaan van den vrijhandel, kan men het verlangen van sommige politici om na den oorlog weer een vrijhandelsmaatschappij op te bouwen moeilijk als iets meer dan een utopie beschouwen — zoolang er althans niet meer begrip ontstaat voor de noodzakelijkheid om tegelijkertijd afdoende maatregelen te treffen voor het intact houden van de binnenlandsche geldcirculatie en de werkgelegenheid. Het probleem van de saneering van den internationalen handel en het herstel van de internationale arbeidsverdeling is dus onverbreekelijk verbonden met dat van het herstel van de arbeidsmarkt in de verschillende landen. Alleen een land, dat zijn binnenlandsche problemen op dit gebied afdoende heeft opgelost, kan een vruchtbare bijdrage geven tot het herstel van den wereldhandel.

Slotopmerkingen.

Het zou voorbarig zijn, uit een zoo globale en onvolledige analyse, als in het voorgaande is gegeven, reeds concrete richtlijnen te willen afleiden voor de handelspolitiek. Zooals boven reeds opgemerkt, is het niet de bedoeling van dit artikel, aan *alle* factoren, die voor de vraag: vrijhandel of protectie, van belang zijn aandacht te besteden.

Mijn doel is slechts geweest, de onjuistheid van de opvatting, als zou de algemeene welvaart altijd het best met vrijhandel zijn gediend, ook theoretisch aan te toonen en daarbij tegelijkertijd de voordeelen van *zooveel mogelijk* vrijhandel duidelijk te laten uitkomen. Bovendien geven bovenstaande argumenten ook eenig inzicht in de vraag, wat men eigenlijk met bescherming in het gunstigste geval kan bereiken. Men kan ten hoogste bereiken een vereffening van de handelsbalans met vermindering van de schadelijke gevolgen, die zouden optreden als deze vereffening door „aanpassing” zou moeten plaatsvinden. Men moet daarom voorgoed de illusie opgeven, als zou het, in welk land dan ook, mogelijk zijn de werkloosheid op afdoende wijze te bestrijden door handelspolitieke maatregelen alleen. Evenmin zou dit mogelijk zijn door het opheffen van alle internationale handelsbelemmeringen.

Voor de bestrijding der werkloosheid moet zoowel het een als het ander worden gecombineerd met methoden om de geldcirculatie in het binnenland op peil te houden; dit laatste is vrijwel hetzelfde als het zorgen voor een voldoende rentabiliteit voor een voldoende aantal bedrijven.

Dr. A. BIJL.

3) Het zou te ver voeren, hier andere oorzaken en gevolgen van de protectie te bespreken, zooals het streven om de binnenlandsche beleggingsmarkt voor het binnenlandsche kapitaal te reserveeren; de wil om in alle omstandigheden onafhankelijk van het buitenland te zijn, enz., daar deze factoren in de klassieke theorie van den handel in het geheel niet voorkwamen. Deze bespreking moet beperkt blijven tot de poging om de klassieke argumenten hun juiste plaats te geven in de nieuwere opvattingen omtrent de handelspolitiek.

BEURSVOORSCHRIFTEN 1940.¹⁾

Voorgeschiedenis en tot-stand-koming.

De sluiting van de Amsterdamsche Effectenbeurs op 10 Mei j.l. door den Minister van Financiën vond onder heel andere omstandigheden plaats dan in 1914. Het feit, dat Nederland zich op 10 Mei onverwachts in een toestand van oorlog bevond en tezelfdertijd het z.g. bankenmoratorium werd uitgevaardigd, maakte de sluiting der beurs tot een noodzaak, doch anders dan in 1914 gingen geen dagen van bewogen koersverloop aan de sluiting vooraf. De omzetten ter beurze, aan den 10en. Mei voorafgaande, waren uitermate gering geweest, terwijl de handel zelf droeg een kalm verloop. De sluiting op den eersten oorlogsdag voorkwam echter een verkoopdrang, welke ongetwijfeld tot groote koersdalingen aanleiding zou hebben gegeven. Tezelfdertijd werd daardoor belet, dat de koersen van het uit effecten bestaande onderpand van verleende oredieten daalden en onmiddellijke aanvulling van het onderpand noodzakelijk werd. De gevolgen daarvan zouden de door den oorlog reeds geleden schade onnoodig hebben vergroot. Op denzelfden dag werden, met machtiging van den Minister van Financiën, als voorloopige maatregel, gewijzigde Beursvoorschriften 1914 bekendgemaakt, welke inmiddels zijn vervangen door de op 3 Juli door den Secretaris-Generaal, wvd. Hoofd van het Departement van Financiën, vastgestelde Beursvoorschriften 1940.

Op het tijdstip der beursluiting zelve waren de autoriteiten en de verantwoordelijke organen in de financieele wereld technisch beter voorbereid dan in 1914 het geval was. In 1914 bestond er, toen de beurs gesloten werd, geen Beurswet, krachtens welke dit besluit door den Minister kon worden genomen. Het was het beursbestuur zelf, dat in 1914 tot beursluiting overging en eerst daarna, zij het met bewonderenswaardigen spoed, kwam onder leiding van wijlen Minister Treub op 4 September 1914 de Beurswet 1914 tot stand, welke wet de voor het economische leven zoo belangrijke maatregelen van opening en sluiting der beurzen aan den Minister van Financiën toevertrouwde. Tevens bevatte de wet bepalingen in verband met het opnemen van fondsen in de Prijscourant en regelde de wet het systeem van de afwikkeling van geldleeningen, welke vóór 28 Juli 1914 uitstonden. De Minister werd gemachtigd de noodige voorschriften ten aanzien van die afwikkeling vast te stellen, welke maatregelen als de Beursvoorschriften 1914 bekend zijn en in Januari 1915 werden afgekondigd.

De Beurswet 1914, welke als tijdelijke maatregel was bedoeld, en in art. 10 bepaalde, dat zij, zoodra de „tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan”, zou worden ingetrokken, is, gelijk veel, dat als tijdelijk is bedoeld, van langdurigen aard gebleken en krachtens dezelfde wet zijn zoowel de kortstondige beursluiting, toen Engeland den gouden standaard prijs gaf, als de céndaagsche sluiting, toen hetzelfde met Nederland geschiedde; en tenslotte de beursluiting bij het uitbreken van den oorlog op 10 Mei 1940, afgekondigd.

Hoewel de ervaring van 1914 reeds veel had geleerd en veel ook nu nog van nut was, konden alle bestaande bepalingen van Beurswet en Beursvoorschriften niet ongewijzigd worden overgenomen. Toen in den zomer van het vorige jaar de dreigende onweerswolken zich steeds meer samenpakten, heeft de „Commissie van Deskundigen”, die krachtens art. 8 der Beurswet den Minister bij de uitvoering van de wet van advies had te dienen, op diens verzoek nagegaan, of wijziging der Beurswet of der Beursvoorschriften noodzakelijk was. Bij de wijziging der Beurswet van 6 September 1939 werd aan de

1) De voornaamste bepalingen van deze Beursvoorschriften drukken wij af op de bladzijden 464 t/m 468 van dit nummer. (Red.)

bepalingen, welke blijkens hun tekst slechts op de omstandigheden van 1914 betrekking hadden, een ruimer vorm gegeven, zoodat o. m. de datum van 28 Juli 1914 vervangen werd door: „den door den Minister in verband met het intreden van buitengewone omstandigheden aan te wijzen dag”. Voorts werd de in art. 8 genoemde „Commissie van Deskundigen” vervangen door een „Commissie van Advies in Beurszaken”, waarin vertegenwoordigers van het Amsterdamsche, Rotterdamsche en provinciale geldwezen werden benoemd.

Ten aanzien van de Beursvoorschriften werden door de „Commissie van Deskundigen” op verzoek van den Minister wijzigingsvoorstellen uitgewerkt voor het geval, dat afwikkeling van posities noodig zou zijn zonder dat de beurs zelve werd gesloten. De vaststelling van de reeds ontworpen gewijzigde voorschriften was nog bij den Minister in onderzoek, toen op 10 Mei de oorlog uitbrak, en het was dit ontwerp, dat op dien datum als voorloopige voorschriften werd gepubliceerd. De omstandigheid, dat bij de opstelling van het ontwerp was uitgegaan van de gedachte, dat de beurs niet zou zijn gesloten, bracht opnieuw de noodzaak van herziening mede en aldus kwamen op 3 Juli 1940 de Beursvoorschriften 1940 tot stand, volgens welke de vóór 10 Mei aangegane transacties en geldleeningen tegen onderpand van fondsen moeten worden afgewikkeld.

Hoewel uit het karakter der Beursvoorschriften voortspruit, dat deels specifieke beursverhoudingen geregeld worden, brengt het feit, dat zij hun oorsprong vinden in de Beurswet en krachtens deze wet door de Regering zijn vastgesteld, mede, dat de bij een transactie betrokken partijen zich ook tegenover hun lastgevers kunnen beroepen op de tusschen hen overeenkomstig de Beursvoorschriften afgewikkelde verhoudingen. Ten aanzien van de afwikkeling van geldleeningen bevat art. 2 der Beurswet zelfs uitdrukkelijk de bepaling, dat ook de elders dan ter beurze gesloten geldleeningen volgens de voorschriften moeten worden afgewikkeld.

Het is niet geheel zonder belang dit met eenigen nadruk vast te stellen, omdat hier en daar stemmen zijn opgegaan, die twijfel opperden aan de voor alle burgers bindende kracht der Beursvoorschriften. Wellicht vond deze aarzeling onder meer haar oorzaak in het ontbreken van strafbedreigingen ingeval van overtredingen der voorschriften, zoodaans wij deze in tal van in de laatste jaren tot stand gekomen overheidsmaatregelen aantreffen.

Het behoeft geen betoog, dat er een bij uitstek groot algemeen belang is betrokken bij het voorkomen van overhaaste opvraging van credieten tengevolge van plotselinge stagnatie in den effectenhandel en waarde-daling van de effecten, waarin een zoo aanzienlijk deel van het Nederlandsch vermogen is belichaamd.

Bij lezing der Beursvoorschriften 1940 blijkt aanstonds, dat de Beursvoorschriften van 1914 tot leidraad hebben gediend en dat met name ten aanzien van de afwikkeling van geldleeningen tegen fondsonderpand het stelsel van 1914 weder is gevolgd. De hierop betrekking hebbende bepalingen grijpen ongetwijfeld het duidelijkste in, ook op ver van den eigenlijken beurshandel gelegene verhoudingen. De aard en inhoud dezer bepalingen zullen dan ook hieronder iets uitvoeriger worden geschetst; intusschen zal een korte vermelding van de op andere onderdeelen betrekking hebbende bepalingen moeten voorafgaan.

De techniek der wederopenstelling van de Beurs.

De Beursvoorschriften 1940 zijn verdeeld in vijf afdelingen, waarvoor afdeling I algemeene bepalingen bevat op het beurswezen betrekking hebbende; afdeling II gedeeltelijk en voorts afdelingen IV en V houden voorschriften in van de wijze, waarop nieuwe zaken kunnen worden gedaan, terwijl afdeling III de regelen bevat, krachtens welke vóór 10 Mei bestaande verhoudingen moeten worden afgewikkeld, waaromtrent enkele artikelen

van afdeling II reeds enkele inleidende maatregelen behelzen.

Het sluiten van een beurs is eenvoudiger dan het wederopenstellen en dit spreekt te duidelijker, indien in den tusschengelegen tijd schokkende gebeurtenissen hebben plaats gehad, zoodaans Nederland in de oorlogsdagen en daarna heeft ondergaan. De wijze, waarop de heropening behoorde te worden geregeld, heeft dan ook een minutieus overleg noodig gemaakt tusschen het waarnemend Hoofd van het Departement van Financiën en diens vertegenwoordiger te Amsterdam (de „Commissie van Bijstand”) met de reeds eerder genoemde „Commissie van Advies in Beurszaken”, welke op haar beurt werd voorgelicht door het Bestuur van de Vereeniging voor den Effectenhandel en in het bijzonder door de „Commissie voor de Noteering” uit dit Bestuur. Het spreekt vanzelf, dat ook de Deutsche overheid een alleszins verklaarbare belangstelling voor deze voor het economische leven belangrijke gebeurtenis toonde.

De-regeling dezer gewichtige materie is, in afwijking der Beursvoorschriften 1914, welke daaromtrent slechts summiere bepalingen bevatten, uitvoerig in de Beursvoorschriften 1940 neergelegd in de artt. 2 en 12bis. Uit deze bepalingen blijkt, dat, alvorens een fonds weder tot de dagelijksche (officieele) noteering wordt toegelaten, ieder fonds een voorbereidend stadium moet doorlopen van onofficieelen handel, waarvan de koersen niet openbaar mogen worden gemaakt. Een volledige beschrijving van dit systeem valt buiten het kader van dit artikel, doch niet onvermeld mag blijven, dat, voorzoover ons bekend, thans voor het eerst gegevens omtrent den totalen omzet in ieder fonds worden verzameld, welke ten doel hebben een zoo zuiver mogelijke peiling van de eventueele nieuwe waarde van elk fonds te bereiken. Het tijdperk van dezen onofficieelen handel zonder goeds-publicatie, in den wandel „de fluisterbeurs” genoemd, eindigt eerst op het tijdstip, dat het fonds door het wvd. Hoofd van het Departement van Financiën voor de dagelijksche (officieele) noteering wordt aangewezen, hetgeen geschiedt op voorstel van de „Commissie van Advies in Beurszaken”, die daartoe adviseert, zoodra het koersverloop van een fonds gedurende het tijdperk der peiling voldoende stabiliteit blijkt te vertoonen. Hoewel men niet blind mag zijn voor het bezwaar, dat gedurende het tijdperk der waardepeiling geen koersen mogen worden openbaar gemaakt, moet erkend worden, dat met het gekozen systeem is bereikt, dat eventueele heftige koersschommelingen in dit tijdperk geen onnoodige onrust wekken.

Op 18 Mei werd — met machtiging van den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht — door De Nederlandsche Bank in overleg met het Ministerie van Financiën en het Bestuur der Vereeniging voor den Effectenhandel bekend gemaakt, dat het, zoolang de Effectenbeurs gesloten zou zijn, aan een ieder verboden was effecten te koop en te verkoopen. Dit besluit had ten doel te verhinderen, dat men, zonder dat eenige waarborg voor een goeden gang van zaken zou bestaan, zou trachten elders dan ter beurze effecten te verhandelen. Op dit verbod voortbouwende, behelst art. 2 lid 2 der Beursvoorschriften eveneens een verbod van handel in effecten tot het oogenblik, waarop de onofficieele handel is aangevangen, terwijl lid 3 gedurende de dagen van dien handel, allen handel elders dan ter beurze verbiedt. Men heeft zich achteraf niet geheel ten onrechte afgevraagd of dit verbod, waarvan het belang op zichzelf niet twijfelachtig is, wel voldoende steun vond in de Beurswet zelve. Hoe dit zij, het verbod is thans niet langer van kracht en heeft inmiddels zijn nuttige werking niet gemist.

Bij de vaststelling van de Beursvoorschriften 1940 is men er — in tegenstelling met 1914 — van uitgegaan, dat de uitvoering van vóór 10 Mei gesloten koop- en verkooptransacties op de normale wijze moest geschieden. Hoewel

de bepalingen van het Bankenmoratorium de afwikkeling van deze transacties hebben vertraagd, zijn deze vrijwel alle regelmatig afgelopen, al bleven ten aanzien van een aantal zaken moeilijkheden bestaan wegens de verbrekking van de mogelijkheid van postverzendingen naar en uit het buitenland en, wat het binnenland betreft, wegens verkeersmoeilijkheden en andere gevolgen van den oorlog. Afzonderlijke regeling behoeften door hun aard de vóór 10 Mei loopende premie-affaires en tijd-affaires in aandelen Nederlandsche Handelsmaatschappij. Nieuw zijn voorts de voorschriften omtrent de afwikkeling van transacties van vóór 10 Mei in coupons en losbare stukken in vreemde valuta luidende, doch, evenals ten aanzien van de voorschriften voor de overige beurstransacties, heeft hier als uitgangspunt gegolden, dat deze soort transacties zooveel mogelijk op de normale wijze moet worden afgewikkeld.

De op 10 Mei loopende credieten tegen onderpand van effecten.

Wanneer wij thans overgaan tot de behandeling van de voorschriften voor de afwikkeling van credieten, welke vóór 10 Mei tegen onderpand van effecten waren opgenomen, dan dient als inleiding daartoe te worden opgemerkt, dat de toestand in vergelijking met dien van 1914 zeer aanzienlijk verschilde. Niet alleen, dat aangenomen mag worden (de cijfers daaromtrent ontbreken), dat het op 10 Mei tegen effectenonderpand opgenomen totaalbedrag veel lager is geweest, dan bij het uitbreken van den oorlog in 1914, doch ook de vorm, waarin de geldnemers de benodigde bedragen in 1914 plachten op te nemen, heeft in den loop der jaren wijziging ondergaan. Het bedrag, dat op 10 Mei aan prolongaties uitstond, maakt naar schatting slechts een gering percentage van het bedrag van 1914 uit. Daartegenover staat, dat het systeem van credietverlening in rekening courant tegen onderpand van effecten zich sedert 1914 in zeer sterke mate heeft ontwikkeld, zoodat de aldus uitgezette bedragen aanzienlijk hooger moeten worden geraamd dan in 1914 het geval was. Toch blijft, naar wordt aangenomen, het totaalcijfer der tegen effectenonderpand opgenomen gelden belangrijk lager dan dat van 1914. Een enquête zou kunnen uitwijzen, hoe groot het op 10 Mei uitstaande bedrag werkelijk is geweest.

In de artt. 16 tot en met 44 der Beursvoorschriften zijn de bepalingen voor de afwikkeling dezer credieten neergelegd en, overeenkomstig den gedachtengang van de Beurswet, is de kern dezer bepalingen gelegen in het voorschrift, dat al deze geldleeningen niet opeischbaar zijn zoolang de beurs gesloten is en na de heropening eerst opeischbaar worden, indien het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën de gelegenheid opent de verleende credieten op te vragen. Op dit oogenblik heeft het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën van zijn bevoegdheid daartoe nog geen gebruik gemaakt, al is de beurs sedert 15 Juli heropend.

Het karakter van de onderhavige regeling als een maatregel ter bescherming van de debiteuren treedt duidelijk op den voorgrond. De geldgever kan niet eischen, dat het geleende geld wordt terugbetaald, de geldnemer behoudt daartegenover het recht desgewenscht te allen tijde tot geheele of gedeeltelijke aflossing over te gaan. Voorwaarde voor de bescherming van den geldnemer is echter, dat hij op 10 Mei niet reeds in gebreke was, en ter bepaling daarvan zijn ingevolge art. 4 der Beurswet zoogenaamde „onderpandkoersen” vastgesteld, op basis waarvan wordt berekend, of het vereischte onderpand op 10 Mei aanwezig was. Blijkt dit niet het geval te zijn, dan heeft de debiteur alsnog het recht er voor te zorgen, dat het pand tot de vereischte overwaarde wordt aangevuld. Wanneer de geldnemer hieraan niet voldoet, wordt zijn leening opeischbaar en zal executie kunnen volgen. Eveneens wordt de geldnemer geacht in gebreke te zijn en is de leening opeischbaar, wanneer hij verzuimt de rente, welke hij op het

opgenomen geld verschuldigd is, te voldoen. Terloops zij hier vermeld, dat de rentevoet van alle, krachtens de Beurswet, bevroren geldleeningen door het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën wordt vastgesteld en thans is bepaald op 5 pCt. Dit brengt met zich, dat de rentevoet voor het op 10 Mei bestaande saldo van rekening-courant-voorschotten en soortgelijke dagelijks opeischbare geldleeningen met ingang van 10 Mei op 5 % is gebracht, terwijl deze rentevoet voor de zuivere prolongaties, welke vóór 10 Mei waren afgesloten, eerst ingaat bij continuatie dezer posten op den vervaldag.

Wij zagen, dat de debiteur, wiens onderpand op basis van de onderpandkoersen de vereischte overwaarde heeft, tegen de opvraging van het hem vóór 10 Mei verstrekte crediet is gevrijwaard en, behoudens het geval, dat de onderpandkoers mocht worden gewijzigd, behoeft hij eerst tot aanvulling van het onderpand over te gaan, indien een fonds weder tot de dagelijksche (officieele) notering is toegelaten en deze officieele notering lager is dan de onderpandkoers. Het hierboven beschreven tijdperk van den onofficieelen handel ter peiling van de koersen der fondsen brengt dus, hoezeer de z.g. fluisterkoersen lager mogen zijn dan de vastgestelde onderpandkoersen, niet mede, dat de geldnemer tot aanvulling van het onderpand moet overgaan. Doch zelfs indien de geldnemer niet in staat zou zijn het onderpand op basis van de onderpandkoersen op de vereischte overwaarde te brengen, of indien hem de mogelijkheid daartoe ontbreekt, nadat de fondsen weder tot de dagelijksche (officieele) notering zijn toegelaten, bieden de Beursvoorschriften hem een bescherming door de vaststelling van de executiekoersen, welke — evenals de onderpandkoersen — door het wnd. Hoofd van het Departement van Financiën worden vastgesteld en aanvankelijk, evenals de onderpandkoersen, behoudens enkele uitzonderingen gelijk zijn aan de koersen van 9 Mei, derhalve van den dag, vóór het uitbreken van den oorlog. Aansluitende bij het koersverloop ter beurze worden de executiekoersen slechts geleidelijk gewijzigd, terwijl de executie zelve aan een voorafgaande goedkeuring van overheidswege is onderworpen, waarbij het voldoen aan daarbij te stellen voorwaarden kan worden geëischt. Toch liggen in de mogelijkheid de executiekoersen geleidelijk lager te stellen en in het feit, dat de vastgestelde rentevoet bovendien om de vrije geldmarkt ligt, de gelegenheid en de prikkel om tot afwikkeling dezer te zwak gebleken posities te geraken.

Het is uiteraard niet ondenkbaar, dat de koersen der weder tot de dagelijksche (officieele) notering toegelaten fondsen hooger zijn dan de onderpandkoersen en in dat geval heeft de geldgever het recht te verlangen, dat de opbrengst van het stuk wordt aangewend tot vermindering van het bedrag der geldleening. In deze gevallen, alsmede indien de geldnemer van zijn recht tot gedeeltelijke aflossing gebruik maakt, zal de geldnemer aanspraak kunnen maken op teruggave van een evenredig gedeelte van de overwaarde, welke in het onderpand aanwezig is. Indien de geldgever en de geldnemer omtrent de teruggave van een deel van het onderpand onderling niet tot overeenstemming kunnen komen, zal de daartoe ingestelde „Commissie voor de Waardebepaling” een voor partijen bindende beslissing kunnen geven. Hetzelfde geldt indien de geldnemer in het onderpand wil ruilen.

Het in het voorafgaande beschreven systeem, dat, zooals men zal hebben gezien, in sterke mate de belangen der geldnemers in het oog heeft gehouden, zal, naar mag worden verwacht, het meest gebruikte recept zijn, waarnaar de afwikkeling van de geldleeningen tegen effectenonderpand zal geschieden. Niettemin staat den debiteur nog een andere weg open om de schokken, welke zijn financieele toestand mocht hebben ondergaan, geleidelijk te verwerken. Naast de reeds beschreven methode van afwikkeling, bieden de Beursvoorschriften n.l.

den geldnemer in art. 26 de gelegenheid, zich gedurende tenminste één jaar te vrijwaren tegen de gevolgen van de koersdaling van zijn in onderpand gegeven effecten, indien hij zich vóór 1 Augustus 1940 onder aanvulling van zijn onderpand tot de vereischte surplus op deze blokkeering beroept. Immers art. 26 bepaalt, dat de geldnemer, die daarop een beroep doet, eerst een jaar na heropening der beurs, dus niet vóór 15 Juli 1941, tot terugbetaling kan worden gedwongen, terwijl hij bij koersdalingen gedurende dat jaar niet tot aanvulling van zijn onderpand verplicht is. Dezelfde regeling bestond reeds in de Beursvoorschriften 1914, — zij het met een iets langeren termijn — doch nieuw is de bepaling, dat beroep open staat bij de Commissie van Uitvoering in de gevallen, dat niet-ingezetenen van het Rijk in Europa van de voorrechten van art. 26 gebruik zouden willen maken. Gedurende deze langdurige bevroering, welke nog kan worden verlengd, behoudt de geldnemer het recht tot geheele of gedeeltelijke aflossing en tot ruilen. Op straffe van verlies van de verkregen voorrechten, moet hij de verschuldigde rente regelmatig voldoen. De geldgever heeft slechts het recht vermindering van de hoofdsom te verlangen, indien de koers der zich in het onderpand bevindende fondsen tot den onderpandkoers mocht zijn opgelopen.

In het voorafgaande zijn in groote trekken de voornaamste bepalingen van de Beursvoorschriften 1940 weergegeven. Kort na de vaststelling verschenen de „Verordening betreffende de behandeling van het vijandelijk vermogen” en de „Verordening betreffende de regeling van het deviezenverkeer”. De inhoud dezer verordeningen, in het bijzonder van laatstgenoemde, dreigt de toepassing van enkele regelingen der Beursvoorschriften te belemmeren, in zooverre sommige handelingen ten aanzien van binnen- en buitenlandsche effecten zijn verboden of slechts met toestemming van het Deviezeninstituut mogen worden verricht. Vertrouwd mag worden, dat in onderling overleg tusschen de desbetreffende autoriteiten en door een snelle behandeling der aanvragen om vergunningen, deze moeilijkheden uit den weg kunnen worden geruimd.

Mr. ARN. J. d'AILLY.

DE HUIDIGE POSITIE ONZER ZUIVELINDUSTRIE.

Met het oog op de groote mate, waarin onze zuivelindustrie op den export harer producten is aangewezen, is het van belang, de positie dezer industrie, in verband met de gebeurtenissen van na 9 Mei, nader te bezien. Evenals voor alle andere Nederlandsche bedrijfstakken hebben de jongste gebeurtenissen tweemaal probleem opgeworpen, t.w.:

a. hoe zal na den oorlog het economisch verkeer tusschen de volkeren uitgeoien en welke plaats zal de betrokken Nederlandsche bedrijfstak daarin kunnen innemen, gelet op de verschillende factoren, welke bij internationale concurrentie van belang zijn, en

b. welke onmiddellijke gevolgen heeft het afgesloten zijn van een groot deel der wereld gedurende de periode van „bezet-gebied-zijn” voor den beschouwden bedrijfstak, welke moeilijkheden voor afzet van producten en voorziening van grondstoffen treden er op, en is het gewenscht en mogelijk de bestaande productiecapaciteit te handhaven, zoo noodig door het brengen van een offer door het geheele Nederlandsche volk?

In het hierna volgende zal ik mij beperken tot een schets der onmiddellijke gevolgen, daarbij andere aspecten buiten bespreking latende, omdat, zoolang de situatie na den vrede niet bekend is, verdergaande beschouwingen te speculatief zouden worden.

Door het afsnijden van onzen export naar de gebieden overzee en voorloopig ook naar verschillende andere landen, is er voor onze zuivelbereiding een zoo geheel

veranderde toestand ontstaan, dat, indien deze toestand eenigen tijd blijft voortduren, heroriëntering voor vele bedrijven niet zal kunnen uitblijven.

Volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek bedroeg onze export in 1939 in ronde cijfers:

mill. kg.	boter	kaas	gecond. melk	melkpoeder
	56	52	144	16

Hiervan ging naar de thans niet meer bereikbare landen:

mill. kg	boter	kaas	gecond. melk	melkpoeder
	44	14	138	7
of in %	78	27	96	46

De ontwikkeling van onzen zuivelexport in de laatste jaren.

Hieruit blijkt al direct, dat de huidige toestand voor boter en gecondenseerde melk de grootste veranderingen teweegbrengt. Voor kaas zijn onder de bereikbare landen ook België en Frankrijk gerekend, welke in 1939 tezamen 23 mill. kg van dit product afnamen. Het valt thans nog niet te overzien, in hoeverre deze export zich spoedig zal herstellen en hiervan hangt dus in sterke mate af, of de gewijzigde omstandigheden ook voor de kaas belangrijke wijzigingen ten gevolge zullen hebben.

Nu is het wegvallen der exportmogelijkheden voor de 44 miljoen kg boter van geheel anderen aard dan van die der gecondenseerde melk. Deze boter ging noodgedwongen in hoofdzaak naar *Engeland*, welke markt voor dezen grooten export steeds verliesgevend was. Daar komt nog bij, dat dit afzetgebied, vooral na de maatregelen, welke dit land ten aanzien van dit product na het uitbreken van den oorlog genomen had, ook voor de toekomst vrijwel geen kansen meer bood.

De export van zuivelproducten naar *Duitschland* is in de jaren vóór den oorlog sterk gehinderd door de betalingsmoeilijkheden met dit land, waardoor veel minder van deze producten daarheen geëxporteerd kon worden dan dit land noodig had. Dit was vooral van ingrijpenden aard voor boter en kaas, daar dit voorheen belangrijke exportproducten naar dit land waren. Wij zullen de oorzaken niet nagaan, welke aan deze moeilijkheden ten grondslag lagen, doch een feit is het, dat in de kringen der belanghebbenden de overtuiging altijd sterk heeft geleefd, dat de slechte positie, waarin de veehouderij in het laatste tiental jaren heeft verkeerd, grootendeels veroorzaakt werd door de onmogelijkheid om een voldoende hoeveelheid dezer producten naar Duitschland te kunnen uitvoeren. Dit land is voor onze zuivelproducten van het begin dezer eeuw af het natuurlijke afzetgebied geweest en zoolang dit niet teruggewonnen was, kon niet op een wezenlijke verbetering van de positie onzer zuivelbereiding — althans wat boter en kaas betreft — gerekend worden.

Behalve in den export naar Duitschland, is er in het binnenland een groote afzetmogelijkheid voor onze boter aanwezig. Deze werd echter sterk belemmerd door het steeds toenemende verbruik van margarine en andere spijsvetten en -oliën. Ingrijpende wijzigingen hierin ontmoetten het bezwaar, dat uit de heffingen op deze producten — teneinde het productie-apparaat in stand te houden — de uitvoer der zuivelproducten gefinancierd moest worden, waaronder de boterexport naar Engeland een belangrijke plaats innam.

Voor de gecondenseerde melk is de vraag, of en zoo ja, in welke mate de exportmogelijkheid naar overzee zal terugkeeren, een kwestie van veel meer gewicht, daar gecondenseerde melk een typisch product voor Engeland en de melkarme landen in de tropische en subtropische gebieden is. Onze gecondenseerde melk is voor bijna honderd procent exportproduct, met name naar de zoeven genoemde landen. In de Engelsche industrie-centra wordt deze melk veel gebruikt; vooral gesuikerde gecondenseerde magere melk, welke een goedkoop en voedzaam volksvoedsel is. Het hooge suiker-

gehalte en het gemak, waarmede een bus gecondenseerde melk in de huishouding en bij het werk gebruikt kan worden, hebben naast den lagen prijs, waarvoor het beschikbaar was, veel tot de popularisering van dit artikel bijgedragen. Toch waren ook hiervoor de glorie-dagen voor onzen export naar Engeland voorbij, daar ook voor dit product de „home-industry” meer en meer aan het opkomen was, daarbij door verschillende beschermende maatregelen van de Engelsche regeering gesteund.

Dit had reeds tot gevolg gehad, dat de grootste en meest ondernemende bedrijven reeds jaren lang naar andere afzetgebieden waren gaan uitzien en deze ook gevonden hadden in de Philippijnen, Nederlandsch-Indië, Britsch Malakka en de Zuid- en Midden-Amerikaansche Staten, om maar enkele der grootste afzetgebieden van den laatsten tijd te noemen. Een gevolg hiervan was, dat meer en meer omgeschakeld werd van het magere op het volle product, terwijl deskundige kringen overtuigd zijn, dat er in den afzet naar deze en andere gebieden voor het gesuikerde, zoowel als voor het ongesuikerde product, nog wel toekomst zit.

Er bestaan in ons land 31 fabrieken, die gecondenseerde melk maken, waaronder eenige vrij groote bedrijven zijn. Zij hebben gezamenlijk ruim 3000 arbeiders aan het werk. Voor verschillende dezer bedrijven is het herkrijgen van hun afzetgebied overzee een levenskwestie, daar niet aan te nemen is, dat een voldoende afzetgelegenheid voor hun product op het Europeesche vasteland blijvend te vinden zal zijn. Ook de moeilijkheden, waarin deze bedrijven thans verkeeren, zijn niet gering, daar vele hunner bij het uitbreken van den oorlog groote vorderingen op afnemers in de thans onbereikbare landen hadden, met vrij groote voorraden verpakkingen en soorten — nu incurant geworden — zaten en hun productie drastisch moesten gaan beperken, waarbij niet alleen het personeelsvraagstuk, maar ook het onkostencijfer per eenheid, groote zorg veroorzaken.

Weliswaar heeft men zich van Duitsche zijde bereid verklaard de aanwezige voorraden dezer fabrieken af te nemen en is er den laatsten tijd in het binnenland een sterk toenemende vraag naar deze producten ontstaan, maar zoo min het een als het ander kan het toekomst-probleem dezer bedrijven oplossen. Een gedeeltelijke omzetting dezer bedrijven op andere producten zal dan ook — zeker tijdelijk — noodig zijn, willen zij evengroote hoeveelheden melk als tot dusver blijven verwerken.

In welke richting deze omzetting zal gaan, valt nog niet te zeggen. Verschillende fabrieken kunnen naast gecondenseerde melk — hetgeen voor de meeste dezer bedrijven verwerking van ondermelk beteekent — kaas en/of melkpoeder maken. Het ligt voor de hand, dat zij — althans voorloopig — dien kant uitgaan. Mogelijk biedt ook de bereiding van caseïne voor de melkwolfabricage een kans, daar naar dit artikel — in verband met de wolschaarschte — den laatsten tijd meer en meer vraag ontstaat.

De situatie der kaas- en melkpoederproductie is onder de huidige omstandigheden ongetwijfeld gemakkelijker dan die der gecondenseerde melk. Weliswaar is ook voor de kaas een belangrijk afzetgebied afgesneden en wat den export naar de verafgelegen landen betreft (Middelandsche Zeelanden, Noord-, Midden- en Zuid-Amerika, Nederlandsch Oost- en West-Indië), hiertoe behooren zeker de best betalende afnemers, maar tot de grootste koopers van onze kaas zijn toch, na het binnenland, van oudsher Duitschland en België te rekenen, welke landen binnen ons bereik zijn gebleven.

Van belang voor onze kaas is, dat ze een eigen kwaliteit heeft, die wel nagemaakt, maar niet geëvenaard kan worden. Om dezen voorsprong te behouden is het echter absoluut noodzakelijk, dat wij de uiterste zorg aan deze kwaliteit besteden.

Ook het artikel melkpoeder behoeft ons in dezen tijd geen zorg te baren. Het is in het algemeen een houdbaar

product, dat gemakkelijk transportabel is en voor verschillende — industriele zoowel als huishoudelijke — doeleinden gebruikt kan worden. Magere melkpoeder is een uitstekend eiwitrijk krachtvoeder voor het vee, doch kan ook zeer goed als menscheijk voedsel — in het brood b.v. — dienst doen. Dit product kan in onbeperkte hoeveelheden en tegen loonenden prijs aan de Nederlandsche Zuivelcentrale worden geleverd. Het leent zich bij uitstek voor voorraadvorming voor den winter. Bij dit alles dient men rekening te houden met den invloed, welken het stagneeren van het overzeeverkeer op de productie zal hebben, daar niet minder dan 75 % van het krachtvoer voor het vee op die wijze werd aangevoerd. Weliswaar zullen de boeren, vroegtijdig gewaarschuwd als zij zijn, door de productie van zooveel mogelijk ruwvoer trachten daaraan tegemoet te komen, doch zij kunnen gedurende de wintermaanden de productie onmogelijk op het peil van vorige jaren houden en dit zal ook het volgend jaar nadeelig voor de melkproductie zijn.

Het financieele aspect der zuivelbereiding.

Tenslotte nog een enkel woord over de financieele positie der zuivelbereiding en dan in dit verband meer in het bijzonder over die der melkveehouderij. Voor de zuivelindustrie is de hoogte van den melkprijs als van secundair belang te beschouwen, doch voor den boer gaat het om de vraag, of de melkprijs voldoende is om hem een behoorlijk bestaan te verschaffen.

In verband met de reglementeering van de prijzen der meeste zuivelproducten door de overheid, heeft deze het in de hand, of de uitkomsten dezer bedrijven uit dezen hoofde goed of slecht zullen zijn. Het spreekt vanzelf, dat als gevolg van de te verwachten daling der productie en gelet op de te verwachten stijging der bedrijfskosten, een verhooging der zuivelprijzen niet ontgaan zal kunnen worden, wil de boer een loonend bedrijf houden. Met ingang van Mei 1940 is de boterprijs voor dezen zomer op f 1.55 per kg vastgesteld, terwijl de prijs der door de regeering over te nemen magere melkpoeder reeds vóór dien tijd op f 0.15 per kg was bepaald en daarop sindsdien is gebleven. Men neemt aan, dat de combinatie van deze beide prijzen den richtprijs voor de melk — ook bij bereiding van andere producten — gedurende dezen zomer zal aangeven. Het spreekt vanzelf, dat deze er bij producten, die nog aan vrije marktinvloeden onderhevig zijn, wel eens boven en beneden kan schommelen, doch mede dank zij daartoe te treffen maatregelen zal de werkelijke opbrengst gemiddeld en over het geheele seizoen er toch niet veel van afwijken.

Hierbij spelen ongetwijfeld de prijzen, die wij voor onze uitgevoerde producten ontvangen, een belangrijke rol, daar dit de overschotten onzer productie betreft en deze tenslotte den prijs beheerschen, dien men voor het geheel ontvangt. Wij hebben jarenlang door een gedwongen beperking van den export naar Oostelijke zijde met een te lagen prijs voor onzen export genoeg moeten nemen en alleen door den binnenlandschen consument van boter, zoowel als van de substituereende producten — eveneens gedwongen — een hooger prijs te laten betalen, konden wij dezen export financieren. De mogelijkheid tot export naar Westelijken kant is thans afgesneden. Onze restanten zullen nu dus geheel door Duitschland, misschien ook ten deele door België en Frankrijk, opgenomen moeten worden. Vooral gezien de maatregelen, welke thans genomen worden ten aanzien van de margarine en de andere spijsvetten en -oliën — die bij de Nederlandsche boerenbevolking zeker niet anders dan instemming zullen ontmoeten — lijkt het ons alleszins billijk en juist, dat nu ook voor de geëxporteerde producten de volle productieprijs ontvangen wordt, hetgeen ook trouwens wel noodig zal zijn, daar ons nu de fondsen gaan ontvallen, waaruit voorheen een verliesgevende export gefinancierd kon worden.

J. A. GELUK.

DE RIJKSMIDDELEN OVER JUNI 1940.

Algemeen beeld.

Nu het eerste na-oorlogsche maandoverzicht der Rijksmiddelen voor ons ligt, is het mogelijk eenigszins na te gaan in welke richting zich de opbrengsten der verschillende heffingen bewegen. De niet-directe belastingen gaven ditmaal een ontvangst van f 26.281.300, tegen f 38.914.400 in dezelfde maand van het vorige jaar en bij een maandraming van f 37.541.700. Van den inderdaad niet geringen teruggang van f 12.633.100 komt meer dan de helft (f 6.817.200) op rekening van de invoerrechten, waarvan de opbrengst tot niet meer dan f 2.917.800 terugliep. Naast deze inzinking, waarin ook het statistiekrecht deelt, vallen belangrijke dalingen te constateeren bij de dividend- en tantiëmebelasting, de omzetbelasting en de successierechten. Dit laatste middel heeft evenwel een wisselvallig karakter, zoodat op een of twee maandontvangsten (ook Mei j.l. was ongunstig) geen conclusie mag worden gebouwd. Bedroevend slecht is de groep der conjunctuurheffingen. Alleen de accijnzen weten zich op dit oogenblik vrij goed te handhaven. In hoeverre dit bestendig zal blijven, zal de toekomst wel leeren. Op den zoutaccijns, den geslachtaccijns, den gedistilleerdaccijns en den bieraccijns na bewogen alle heffingen zich in dalende richting. Voorts werd alleen bij de laatstgenoemde middelen, alsmede bij den wijnaccijns en den tabakaccijns de maandraming overtroffen.

Door de ongunstige resultaten der beide laatste maanden vertoont het overzicht over het eerste halfjaar evenmin een rooskleurig beeld. De gezamenlijke opbrengst over zes maanden bedraagt f 211.673.800 tegen f 223.999.800 in hetzelfde tijdvak van 1939 en bij een evenredige raming van f 225.250.000. Zeven middelen (w.o. vijf accijnzen) leverden te zamen f 8.778.100 meer op dan het eerste halfjaar 1939; de overige tien middelen wezen met elkander een lager opbrengstcijfer aan van f 21.104.100. Ten opzichte van de raming valt een gelijke opmerking te maken. Dezelfde heffingen, die in opbrengst vooruitgingen, overschreden ook de raming, te zamen met f 8.526.600. De resteerende middelen bleven f 22.102.800 bij het geraamde opbrengstcijfer ten achter. Ook in dit opzicht maken de accijnzen een betrekkelijk goed figuur.

Dividend- en tantiëmebelasting.

Aan dividend- en tantiëmebelasting kwam ditmaal f 1.335.800 minder binnen dan in de gelijknamige maand van het vorige jaar. De in de vorige maanden verkregen voorsprong sloeg hierdoor om in een achterstand (van f 512.700). In den regel is de maand Juni voor dit middel een der meest gunstige maanden. Afgewacht dient te worden, in hoeverre hier de oorlogstoestand stagnerend heeft gewerkt t. a. v. het moment van binnenkomen, dan wel de opbrengst in totaal hierdoor zal worden gedrukt.

Invoerrechten.

Over de invoerrechten spraken wij reeds. Terwijl de eerste vier maanden nog een surplus opleverden van f 4.593.000, is thans, door de maanden Mei en Juni, een deficit over de verstreken maanden ontstaan van f 7.496.800. De invoer staat dan ook vrijwel geheel stop, zoodat op een nog verdere daling zal moeten worden gerekend. De catastrofale teruggang van onzen buitenslandschen handel blijkt wel het duidelijkst uit de vermindering van het statistiekrecht, dat steeds een betrouwbare waarmedeter vormt. Bedroeg de ontvangst in April j.l. nog f 213.700, thans kon nog slechts de geringe bate van f 65.100 worden geboekt.

Accijnzen.

Zoals reeds hierboven werd opgemerkt, maken de

accijnzen geen slecht figuur. Geheel duidelijk is dit bij sommige dezer middelen niet; naar te vreezen valt, zal het tegenwoordige peil niet bij alle behouden blijven. De uiteenlopende crediettermijnen nopen trouwens tot voorzichtigheid bij het trekken van conclusies. Wat de afzonderlijke heffingen betreft, valt vooreerst de zeer ruime ontvangst aan zoutaccijns op. Een opbrengst van f 429.100 (f 256.800 méér dan in Juni 1939 en f 279.100 boven de raming) is voor dit middel ongekend hoog. Het betreft hier evenwel een uiterst wisselvallige heffing; de opbrengst van Mei was abnormaal laag, de beide daarop volgende maanden waren bij uitstek gunstig, dank zij de aanzuivering van crediettermijnen. De geslachtaccijns gaf een surplus van f 110.700; gaandeweg loopt de ontvangst in de laatste maanden, zij het in een langzaam tempo, terug. De wijn verschafte f 83.700 minder; begrijpelijkerwijs hebben de oorlogsgebeurtenissen op den invoer een ongunstigen invloed uitgeoefend; ook is in verschillende gevallen uitstel van betaling verleend. Gerekend over zes maanden is het loopende jaar f 142.500 bij het voorafgaande ten achter gebleven. De gedistilleerdaccijns en de bieraccijns gaven flinke opbrengstcijfers te zien; de stijging bedroeg resp. f 198.500 en f 185.600. De lage ontvangsten van de maand Mei werden hierdoor geheel of gedeeltelijk gecompenseerd. Aan suikeraccijns werd f 258.900 minder ontvangen; hierin komt het verminderde gebruik tengevolge van de distributie tot uitdrukking. In het eerste halfjaar is reeds een achterstand ontstaan van f 725.300. De tabaksaccijns bracht ongeveer evenveel op als in Juni 1939; het nadeelig verschil belooft niet meer dan f 1.600. Een ontvangst van f 3.710.500 is nog altijd zeer behoorlijk, vooral indien men bedenkt, dat de maandraming slechts f 3.000.000 bedraagt. In het verbruik van rookartikelen is nog niet veel vermindering te bespeuren.

Andere indirecte heffingen.

De belasting op gouden en zilveren werken leverde f 7.300 minder op. Tegenover de maand Mei was weer een kleine vooruitgang te constateeren. De omzetbelasting gaf niet meer dan f 3.649.550, d. i. f 1.156.800 minder dan in Juni 1939. Nu is de derde maand van het kwartaal voor deze heffing tegenwoordig van minder belang, doch een dergelijke ontvangst is wel bijzonder poover; de ontvangst van Maart j.l. bedroeg althans nog f 5.149.600. De omzet is derhalve, mede in verband met de daling van den invoer, sterk verminderd. Wat de couponbelasting betreft, bedroeg de vermindering ditmaal f 105.500, waardoor het decrees over de reeds verstreken maanden van het jaar steeg tot f 399.500. Er heeft zoo goed als geen verzilvering van buitenlandsche coupons plaats.

Als gezegd bevinden de conjunctuurheffingen zich in een dieptepunt. Aan zegelrechten kwam f 643.700 binnen, hetgeen een achteruitgang met f 746.500 beteekent, waarvan f 226.300 is toe te schrijven aan een trager vloeien van de beursbelasting. Laatstgenoemde heffing bracht door de sluiting van de beurs slechts f 2.300 op. Ook de registratierechten liepen niet onaanzienlijk terug, n.l. van f 1.029.600 tot f 626.400, een nieuw laagterecord. Er gaat uiteraard zeer weinig in den geldhandel en in den handel in vast goed om. De successierechten waren bijzonder laag; de ontvangsten beliepen f 2.287.200, d. i. f 2.250.700 minder dan in Juni 1939 en f 1.379.500 beneden de maandraming. Vermoedelijk zijn in Mei minder memories ingediend, hetgeen beteekent, dat een deel van den achterstand zal nog worden ingehaald. Tenslotte de loodsgelden, die in Juni 1939 nog f 67.700 opleverden, doch thans nog slechts f 170 in 's Rijks schatkist brachten. Dit middel is als bron van inkomsten voor den Staat voorshands uitgeschakeld.

Directe belastingen.

Bij de directe belastingen is; klaarblijkelijk als gevolg

van den oorlogstoestand, een achterstand in de aanslag-regeling ontstaan. Vergeleken met den stand van het overeenkomstige dienstjaar op hetzelfde tijdstip van het vorige jaar staat het totaal der heffingen thans f 6.381.500 lager te boek. Dat het nadeelig verschil niet nog grooter is, is louter te danken aan de opcenten op de Gemeentefondsbelasting, welke over 1939/1940 voor het eerst worden geheven en waarvan het zuiver kohierbedrag f 9.062.000 bedraagt. Bij de grondbelasting bedraagt het nadeelige verschil slechts f 24.500; bij de inkomstenbelasting evenwel niet minder dan f 11.145.700. Dit laatste decrees zal intusschen wel grootendeels verdwijnen, indien de achterstand in de afgifte van de biljetten van het nieuwe belastingjaar is weggewerkt. De vermogensbelasting en de Verdedigingsbelasting I vertoonen een teruggang van onderscheidenlijk f 2.547.700 en f 1.725.600. Ook hier dient afgewacht, in hoeverre de ontstane achterstand nog zal worden ingehaald.

AANTEEKENINGEN

TEKST DER BEURSVORSCHRIFTEN 1940.

Aan den op 3 Juli j.l. vastgestelden officieelen tekst der beursvorschriften 1940 ontleenen wij — in aansluiting op het daarover handelend artikel van Mr. Arn. J. d'Ailly — het volgende:

Afdeling I. — Algemeene Bepalingen.

ART. 2.

1. Alle beurzen voor den geld- en fondsenhandel in den zin van de Beurswet 1914 zijn en blijven gesloten, totdat en voorzover zij worden geopend ingevolge besluit van den Minister, na ingewonnen advies van de Commissie van Advies in Beurszaken.

2. Transacties in fondsen, welke niet tot de dagelijkse noteering zijn toegelaten, zijn verboden tot den eersten der in art. 12bis lid 2 bedoelde drie dagen, alsmede in den tijd, welke eventueel tusschen deze dagen is gelegen.

3. Het is tevens verboden op de in art. 12bis lid 2 genoemde drie dagen elders dan ter beurze de niet tot de dagelijkse noteering toegelaten fondsen te verhandelen.

ART. 5.

1. Alle bepalingen voorkomende in de Statuten en Reglementen van de Vereeniging voor den Effectenhandel blijven van kracht, voorzover zij niet in strijd zijn met de wet of met deze Voorchriften.

2. Alle besluiten van het Bestuur en van de ledenvergaderingen van de Vereeniging, betreffende zoodanige onderwerpen als waaromtrent door den Minister krachtens de Beurswet 1914 voorschriften kunnen worden gegeven, behoeven om van kracht te zijn de goedkeuring van den Minister.

ART. 6.

1. Er wordt ingesteld eene Commissie voor de Waardebepaling, aan welke is opgedragen vast te stellen, welke fondsen uit het onderpand van geldleeningen, als bedoeld bij art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914, bij gedeeltelijke aflossingen of ruilingen moeten worden teruggegeven, voorzover partijen het daarover niet onderling eens zijn geworden.

2. Zij bestaat uit 9 leden, door den Minister, gehoord de Commissie van Advies in Beurszaken, te benoemen en te ontslaan.

3. Hare besluiten worden genomen door drie harer leden, in onderling te regelen volgorde optredende.

4, 5, 6, 7. ....

8. Van de beslissingen der Commissie staat beroep open op den Minister. Deze kan, gehoord het advies van de Commissie van Advies in Beurszaken, indien dit besluit inhoudt eene verkeerde toepassing of schending van de Beurswet 1914 of van de krachtens die wet gegeven voorschriften, dit besluit wijzigen.

ART. 7.

1. De beurzen worden geopend en gesloten bij besluit door den Minister genomen, na raadpleging van de Commissie van Advies in Beurszaken. Het besluit tot opening bepaalt tevens op welke dagen, in hoeverre de opening welke uren de beurs zal zijn geopend.

2. De in het vorige lid bedoelde besluiten worden tenminste drie dagen te voren bekendgemaakt.

3. In spoedeisende gevallen kan door den Minister hiervan worden afgeweken en de onmiddellijke sluiting of opening der beurs worden bevolen.

ART. 8.

1. Geene veiling van fondsen mag plaats hebben, dan nadat de Minister daartoe vergunning heeft verleend en de plaats, de veilingsvoorwaarden en de wijze van aankondiging heeft goedgekeurd.

2. Verkoopen ter beurze worden niet beschouwd als veilingen van fondsen.

Afdeling II. — Noteeringen.

ART. 9.

De noteeringen, welke in afzonderlijke daarvoor bestemde kolommen in de Prijscourant der Vereeniging of afzonderlijk op andere wijze zullen worden bekendgemaakt, zullen kunnen omvatten de volgende koersen:

a. die, bedoeld in art. 4, lid 1 der Beurswet 1914, verder aan te duiden als de *onderpandkoersen*;

b. die, bedoeld in art. 5, lid 1 der Beurswet 1914, verder aan te duiden als de *executiekoersen*;

c. de noteeringen, bedoeld in art. 2, lid 2 der Beurswet 1914, verder aan te duiden als de *dagelijksche noteering*.

ART. 10.

1. De *onderpandkoersen* worden vastgesteld door den Minister, na ingewonnen advies van de Commissie van Advies in Beurszaken.

2. Zij zullen voor de eerste maal omvatten de koersen van zooveel mogelijk alle fondsen, welke op 9 Mei 1940 tot de definitieve noteering in de prijscourant van de Vereeniging waren toegelaten, en voorts van alle andere fondsen als na ingewonnen advies van de Commissie van Advies in Beurszaken door den Minister zal worden bepaald, die hierin tevens steeds na inwinning van dit advies, zoodanige wijzigingen en aanvullingen zal kunnen aanbrengen, als hij wenschelijk zal achten.

3. Van niet in de Prijscourant voorkomende fondsen kan door belanghebbende de vaststelling van onderpandkoersen worden verzocht.

4. Als onderpand bij ruilingen of surplus voor geldleeningen van vóór 10 Mei 1940 moeten worden aangenomen die fondsen, waarvoor door den Minister onderpandkoersen zijn vastgesteld.

5. Ook wanneer van eenig fonds geen onderpandkoersen overeenkomstig lid 3 en 4 van dit artikel is vastgesteld zal zoodanig fonds, voorzover het door den geldgever als onderpand is aangenomen, als zoodanig blijven gelden tegen den daartoe voor ieder geval door den Minister, gehoord de Commissie van Advies in Beurszaken, zoo noodig na verhoor van partijen, te bepalen waarde. Deze waarde zal tusschen partijen ook voor de toepassing van art. 26 lid 1 als eerste onderpandkoersen gelden, zonder dat die fondsen overigens voor verder surplus of bij ruilingen als onderpand behoeven te worden aangenomen.

ART. 11.

1. De *executiekoersen* worden vastgesteld door den Minister ten aanzien van die fondsen, waaromtrent de Minister dit noodig oordeelt, na ingewonnen advies van de Commissie van Advies in Beurszaken.

2. Op verzoek van belanghebbenden kunnen van bepaalde fondsen de executiekoersen worden vastgesteld.

ART. 12.

1. De *dagelijksche noteering* van de koersen van aankoop der fondsen, voorzover ingevolge art. 3 der Beurswet 1914 in de Prijscourant opgenomen, en de rentekoersen voor daggeldleeningen en prolongatiën worden, zoodra de burs daartoe zal zijn heropend, opgemaakt op de wijze voorgeschreven bij de Statuten en Reglementen der Vereeniging, met dien verstande, dat ieder, bevoegd tot het doen van affaires ter beurze, verplicht is van elke gedane affaire aan de door de Vereeniging aangewezen geëmployeerden opgave te doen van de koersen, waartegen de affaires werden afgesloten, met vermelding van het bedrag en den naam van de tegenpartij.

2. Voor geldleeningen, tegen onderpand van fondsen aangevaan vóór 10 Mei 1940, wordt de rentekoers door den Minister, de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, vastgesteld.

Van koopen en verkoopen ter beurze van fondsen niet toegelaten tot de dagelijksche noteering, na heropening der beurs.

ART. 12bis.

1. Na heropening der beurs, zal met inachtneming van art. 2 lid 2, de handel in fondsen, welke niet tot de dagelijksche noteering zijn toegelaten, niet dan op de navolgende wijze geschieden.

2. Voor elk fonds zal op drie dagen, welke niet achtereenvolgend behoeven te zijn, één koers worden vastgesteld, op de wijze als in de leden 3, 4 en 5 van dit artikel omschreven.

3, 4, 5. ....

6. Na het verstrijken van de in het tweede lid bedoelde dagen zal de handel ter beurze vrij zijn met inachtneming van hetgeen in lid 7, 8 en 9 van dit artikel is bepaald.

7, 8. ....

9. Het is een ieder verboden koersen, als bedoeld in dit artikel, zonder toestemming van of vanwege den Minister te publiceeren of ertoe mede te werken, dat deze koersen worden gepubliceerd.

Afdeling III. — Bepalingen omtrent de afwikkeling van zaken van vóór 10 Mei 1940.

Van Koopen en Verkoopen van vóór 10 Mei 1940.

ART. 13.

De levering of de levering van fondsen ter beurze gekocht of verkocht vóór 10 Mei 1940 moet op de in het Reglement voor den Effectenhandel voorziene wijze geschieden.

ART. 14.

1. Bij gebreke van levering is de koper, zoodra de beurs is geopend, ongeacht of het desbetreffende fonds weder tot de noteering is toegelaten, na verkregen verlof van den Minister, gehoord de Commissie van Advies in Beurszaken overeenkomstig art. 41bis, bevoegd na insinuatie gelijksoortige fondsen als de gekochte vóór rekening van den verkoper door twee makelaars ter beurze, of indien aldaar niet mogelijk, elders te doen inkoop.

2. Eventuele schade of voordeel wordt met den verkoper verrekend.

ART. 15.

1. Bij gebreke van betaling is de verkoper, zoodra de beurs is geopend, ongeacht of het desbetreffende fonds weder tot de noteering is toegelaten, na verkregen verlof van den Minister, gehoord de Commissie van Advies in Beurszaken, overeenkomstig art. 41bis, bevoegd na insinuatie gelijksoortige fondsen als de verkochte voor rekening van den koper door twee makelaars ter beurze, of indien aldaar niet mogelijk, elders te doen verkoopen.

2. Eventuele schade of voordeel wordt met den koper verrekend.

Van de afwikkeling van prolongatiën, voorschotten in rekening-courant of andere geldleeningen tegen onderpand van fondsen van vóór 10 Mei 1940.

ART. 16.

1. Geldleeningen, als bedoeld in art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914 zijn niet opeischbaar zoolang de beurs niet zal zijn heropend en na hare heropening alleen overeenkomstig de bepalingen van art. 25 en volgende.

2. Waar in het vervolg sprake is van voorschotten in rekening-courant, worden hiermede steeds bedoeld zoodanige voorschotten tegen onderpand van fondsen.

3. De beleeningen en prolongatiën, gesloten vóór 10 Mei 1940, voorzoover niet afgelost, worden geacht telkens op den vervaldag te zijn gecontinueerd en wel tegen den rentekoers van den vervaldag.

4. Die rentekoers bedraagt met ingang van 10 Mei 1940 5 pCt. Deze zelfde koers geldt voor on-call- en leenposten.

5. De rentekoers voor de in art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914 bedoelde geldleeningen zal, zoolang deze niet zijn afgelost, overeenkomstig de 12 worden vastgesteld door den Minister, na advies van de Commissie van Advies in Beurszaken.

6. Indien vóór 10 Mei 1940 geen hoogere rente was overeengekomen, zal de rente van voorschotten in rekening-courant met inbegrip van provisie niet hooger

mogen zijn dan 2 pCt. boven de gemiddelde rente voor prolongaties.

7, 8, 9. ....

ART. 17.

1. Van geldleeningen, waarvan vóór 10 Mei 1940 het onderpand reeds gedeeltelijk was verkocht, wordt de hoofdsom met de netto opbrengst der verkochte fondsen verminderd en de leening gebracht op den dag der niet voltooide executie, als eene geldleening on-call op de niet verkochte fondsen te zijn blijven doorloopen.

2. Andere vóór 10 Mei 1940 aangezegde geldleeningen worden geacht op den bestaanden voet te zijn voortgezet, met inachtneming van art. 16.

ART. 18.

1. Zoolang de in art. 16 bedoelde posten niet opeischbaar worden, moet de geldnemer, zoodra de onderpandkoersen zijn bekendgemaakt, zorg dragen, dat in het onderpand der geldleening minstens 20 pCt. surplus aanwezig blijft, berekend op den voet als bepaald in art. 4 der Beurswet 1914.

2. Indien dit surplus niet aanwezig is, moet het onderpand hiertoe worden aangevuld uiterlijk des middags vóór 12 uur van den derden dag, nadat de geldnemer tot aanvulling van het onderpand zal zijn aangemaand. Telkens wanneer de onderpandkoersen worden gewijzigd zal de verdere aanvulling binnen denzelfden termijn moeten geschieden.

3. Na opneming van eenig fonds in de dagelijksche noteering, zal de geldnemer, wiens onderpand overeenkomstig de noteering hierin niet meer het vereischte surplus oplevert, dit moeten aanvullen uiterlijk des middags vóór 12 uur van den zevenden dag, nadat hij tot aanvulling zal zijn aangemaand na dien termijn moet bij verdere daling de aanvulling geschieden uiterlijk des middags vóór 12 uur van den derden dag na aanmaning.

4. Latere wijziging van koersen onthefft niet van deze verplichting tot suppleeren.

ART. 19.

1. Ook zoolang de beurs niet is heropend heeft de geldnemer ten allen tijde de bevoegdheid ook vóór den vervaldag posten en saldi als bedoeld in art. 16, af te lossen.

2, 3. ....

4. Het onderpand van vóór 10 Mei 1940 gesloten geldleeningen is niet subsidiair verbonden voor andere tusschen dezelfde partijen bestaande geldleeningen van vóór 10 Mei 1940.

ART. 20.

1. De geldnemer is ook tot gedeeltelijke aflossing tegen teruggave van een evenredig gedeelte van het onderpand bevoegd, met dien verstande, dat het niet afgeloste gedeelte der hoofdsom steeds minstens f 500.— of een veelvoud daarvan moet blijven bedragen, en den geldgever daarvoor voldoende onderpand wordt gelaten met inachtneming van het bepaalde in art. 18 dezer Voorschriften.

2. De geldnemer, die een post gedeeltelijk wenscht af te lossen, doet hiervan aan den geldgever mededeeling.

3. De bepaling, welke fondsen als onderpand voor het saldo der leening onder den geldgever zullen worden gelaten geschiedt desgewenscht door de Commissie voor de Waardebepaling, wier hulp de geldgever of de geldnemer daartoe kan inroepen.

4, 5, 6. ....

ART. 21.

1. De geldgever is verplicht op verzoek van den geldnemer mede te werken tot ruilingen van onderpand.

2. De in ruil te deponeren fondsen mogen geen geringere reële waarde vertegenwoordigen of van speculatiever of minder couranten aard zijn dan die, welke zullen worden teruggegeven.

3. De bepaling, welke fondsen voor de in ruil aangeboden teruggegeven zullen worden, geschiedt door de Commissie voor de Waardebepaling, wier hulp de geldgever of de geldnemer daartoe kunnen inroepen.

4, 5. ....

ART. 24.

1. Zoodra eenig fonds in de dagelijksche noteering zijn eerst vastgestelden onderpandkoers heeft bereikt, is de geldgever bevoegd te vorderen, dat de geldleening tegen teruggave van dit fonds vermindert wordt met het bedrag van de waarde hiervan.

2. Indien de geldnemer niet binnen een bekwamen termijn aan deze vordering voldoet, kan de geldgever dit fonds ter beurze doen verkoopen, doch niet beneden dien koers.

3. Bij deze vermindering heeft de geldnemer aanspraak op teruggave van een evenredig gedeelte van het surplus op de wijze als in art. 20 voor gedeeltelijke aflossingen is bepaald.

ART. 25.

1. Na heropening van de beurs zullen geldleeningen, als bedoeld in art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914, tot een nader door den Minister, na advies der Commissie van Advies in Beurszaken, te bepalen tijdstip, niet door den geldgever kunnen worden aangezegd of opgevraagd.

2. Bij wanbetaling der rente, of bij niet-aanvulling van het onderpand overeenkomstig art. 18 worden deze geldleeningen opeischbaar overeenkomstig art. 37.

ART. 26.

1. Geldleeningen, als bedoeld in art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914, waarvan het onderpand, berekend naar de eerst vastgestelde onderpandkoersen, aanwijst een surplus van 30 pCt. met bevoegdheid voor den geldgever tot herbeleening, zullen, indien de geldnemer dit wenscht, niet eerder door den geldgever kunnen worden aangezegd of opgevraagd dan 1 jaar na heropening van de beurs. Deze termijn kan door den Minister, de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, worden verlengd.

2. Indien op dat tijdstip de helft der leening is afgelost, wordt die termijn voor het overige deel der leening met zes maanden verlengd.

3. De aanvulling van het onderpand bedoeld in art. 18 lid 2 en 3 behoeft voor deze geldleeningen eerst geschied te zijn op het tijdstip, dat hare aanzegging of opvraging mogelijk wordt.

4. Art. 24 toepasselijk op geldleeningen waarvoor de geldnemer gebruik heeft gemaakt van de bepaling van het eerste lid van dit artikel.

5. ....

ART. 27.

1. De geldnemer, die van de bepaling van het eerste lid van het vorig artikel voor zijne geldleening wenscht gebruik te maken, moet daarvan aan den geldgever kennisgeven vóór 1 Augustus 1940, onder aanvulling voorzover noodig van het onderpand tot het vereischte surplus.

2. ....

ART. 28.

1. De rente moet maandelijks worden voldaan overeenkomstig het bepaalde in lid 7 en 8 van art. 16.

2. Bij wanbetaling der rente of bij staking van betaling verliest de geldnemer de voordeelen van art. 26.

ART. 30.

Nadat de Minister de gelegenheid daartoe heeft opengesteld, zullen voorzover de geldnemer geen gebruik heeft gemaakt van de bepaling van lid 1 van art. 26, beleeningen, prolongatiën, on-call- en leenposten, als bedoeld in art. 2 lid 2 sub 3 der Beurswet 1914, door den geldgever ter beurze kunnen worden aangezegd, en saldi in rekening-courant kunnen worden opgevraagd.

ART. 31.

Behoudens hun bevoegdheid tot vroegere geheele of gedeeltelijke aflossing, zijn de geldnemers na aanzegging verplicht tot aflossing binnen de volgende termijnen:

a. voor beleeningen en prolongatiën binnen één maand na den vervaldag;

b. voor on-call- en leenposten in vijf gelijke termijnen, waarvan de eerste verschijnt op den vijfden dag na de aanzegging, en iedere volgende op den vijfden dag na den voorafgaanden verschijndag; bij aflossing in termijnen kan de geldnemer telkens teruggave van een evenredig gedeelte van het onderpand verlangen;

c. voor saldi in rekening-courant binnen één maand na den dag der opvraging.

ART. 35.

1. Wanneer, na het in art. 25 lid 1 bedoelde tijdstip, degeen, die stukken ter leen heeft gegeven, deze fondsen opveeagt, is de tegenpartij verplicht, de geleende stukken binnen veertien dagen na de opvraging te leveren tegen

betaling van het verstrekte bedrag met de rente tot den dag na de opvraging.

2. Tergave der fondsen die binnen den gestelden termijn, dan kan de wederpartij handelen overeenkomstig art. 36.

ART. 36.

1. Wanneer de geldgever in gebreke blijft een verschuldigde post te leveren, is de geldnemer daags na eene gerechtelijke insinuatie tot levering bevoegd, hetzij zich te doen crediteren voor de waarde der niet geleverde fondsen tot de koersen voor elk geval door den Minister, gehoord de Commissie van Advies in Beurszaken, vast te stellen, hetzij gelijksoortige fondsen als die waaruit het onderpand bestaat, voor rekening van den geldgever te doen inkoopen door twee makelaars, ter beurze of voorzover de fondsen niet in de in art. 12 bedoelde dagelijkse notering voorkomen, zoo goed mogelijk elders, overeenkomstig art. 41 bis.

2. Eventuele schade of voordeel wordt met den geldgever verrekend.

ART. 37.

Wanneer de geldnemer bij beleening, prolongatie, geldleeningen on-call of voorschotten in rekening-courant in gebreke blijft na aanmaning, hetzij de rente te voldoen, hetzij het onderpand binnen de hiervoor bepaalde termijnen overeenkomstig art. 18 aan te vullen of op de daarvoor gestelde tijden de geheele of gedeeltelijke aflossing te voldoen, wordt hierdoor de leening, voorzover niet reeds opeischbaar, vanzelf opeischbaar, en is de geldgever, na eene gerechtelijke insinuatie tot betaling bevoegd de verpande effecten door twee makelaars ter executiebeurze, met inachtneming der hieronder volgende voorschriften, te doen verkoopen, teneinde uit de opbrengst daarvan hoofdsom, renten en kosten te verhalen, behoudens de aansprakelijkheid van den geldnemer voor het te kort komende.

ART. 38.

1. De geldgever, die zijn recht tot verkoop van het onderpand wenscht, moet overlegging eener lijst der verpande effecten.

2. Door of vanwege den Minister wordt de dag voor den verkoop vastgesteld en geregeld hoe de verkoop worden aangekondigd.

3. De verkoop heeft plaats ter executiebeurze bij opbod.

4. De geldgever blijft kooper tot de voor dien dag geldende executiekoersen, tenzij een ander ditzelfde of een hooger bod doet.

ART. 41.

1. De op den verkoop vallende kosten met inbegrip der insinuatie en der aankondiging komen ten laste van den geldnemer, behalve bij niet verkoop van het onderpand overeenkomstig art. 40.

2. De kosten der in de artt. 14, 15 en 36 bedoelde insinuaties komen ten laste van den geïnsinueerde.

ART. 42.

Van den verkoop of inkoop, gedaan krachtens een der artt. 14, 15, 36, 37 en 50 moet uiterlijk den volgenden dag aan hem voor wiens rekening deze gedaan is, worden kennis gegeven. Bericht per telegraaf of bij aangeteekenden brief geldt voor behoorlijke kennisgeving.

ART. 43.

1. Eerst nadat het onderpand eener leening geheel is verkocht, is de geldgever bevoegd terzake dier leening andere rechtsmaatregelen dan verkoop ter executiebeurze tegen den geldnemer aan te wenden. De Minister kan afwijking hiervan toestaan.

2. ....

ART. 44.

Het onderpand van na 10 Mei 1940 gesloten geldleeningen is niet subsidiair verbonden der geldleeningen, tusschen dezelfde partijen vóór dien dag gesloten.

Van de Tijdaffaires in aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij gesloten vóór 10 Mei 1940.

ART. 45.

Tot een nader door den Minister, de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, te bepalen tijdstip zal de verkoop der betaling van aandelen Nederlandsche

Handel-Maatschappij, op termijn verkocht vóór 10 Mei 1940, niet kunnen vorderen en zullen de contracten blijven doorloopen, behoudens de verrekening van de verschillen tusschen den koers der bestaande contracten en den passagekoers, of tusschen den met den prolongatiekoers verhoogden passagekoers en den passagekoers van de volgende rescontre, welke verrekening geschiedt ten tweeden werkdag na de rescontre.

ART. 46.

1. Op de rescontredagen zal de Minister, de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, den passagekoers en den prolongatiekoers vaststellen.

2. Nadat de beurs voor deze zaken zal zijn heropend, zullen de rescontranten de werkzaamheden verrichten, in art. 35 van het Reglement voor den Effectenhandel van de Vereeniging vermeld, behalve de vaststelling van den passagekoers, welke door den Minister, de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, zal blijven geschieden.

ART. 47.

Wanneer vóór het in art. 45 bedoelde tijdstip, de koper in gebreke blijft met de betaling van het door hem verschuldigde verschil, wordt dit bedrag bij den koopprijs gevoegd, doch zal de koper verplicht zijn voor het verschuldigde onderpand te verstrekken, berekend op den voet als bepaald in art. 4 der Beurswet 1914.

Van premieaffaires van voor 10 Mei 1940.

ART. 53.

1. Ten aanzien van premieaffaires, gesloten vóór 10 Mei 1940, zal degene, aan wien bij de overeenkomst de keuze is gelaten, zich op den vervaldag vóór twee en een half uur des namiddags omtrent opvraging of aanzegging moeten verklaren.

2. Ten aanzien van premieaffaires, gesloten vóór 10 Mei 1940, waarvan de vervaldag was gesloten op 10 Mei of in de dagen vóór 28 Mei 1940, zal degene, aan wien bij de overeenkomst de keuze is gelaten, zich uiterlijk op 28 Mei 1940 vóór twee en een half uur des namiddags omtrent opvraging of aanzegging moeten verklaren.

3, 4. ....

5. Opvraging of aanzegging per aangeteekenden brief geldt voor behoorlijke kennisgeving, mits het ontvangstbewijs der post uiterlijk den afloopdag van den premie-termijn als datum vertoont.

ART. 54.

1. De levering en betaling van fondsen ingevolge opvraging of aanzegging door dengeen aan wien bij premie-affaires, gesloten vóór 10 Mei 1940, de keuze was gelaten, zal moeten geschieden overeenkomstig de bepalingen van de artt. 13 en volgende.

2. ....

Van verlenging van termijnen.

ART. 59.

De Minister is bevoegd de Commissie van Advies in Beurszaken gehoord, op verzoek van één der partijen de in deze afdeling voorgeschreven termijnen in bijzondere gevallen te verlengen of, indien iets op een bepaalden dag moet geschieden, hiervoor uitsstel te verleenen, alsmede in bijzondere gevallen op verzoek van belanghebbenden nadere regelingen te treffen.

Afdeling IV. — Tijdaffaires in aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij gesloten na 10 Mei 1940.

ART. 60.

1. De levering en betaling of verrekening van aandeelen Nederlandsche Handel-Maatschappij op termijn verkocht nadat de beurs daartoe zal zijn heropend, zal geschieden tot den passagekoers, vast te stellen op de wijze als voorzien in art. 35 van het Reglement voor den Effectenhandel van de Vereeniging. Art. 37 lid 2 van het Reglement voor den Effectenhandel van de Vereeniging wordt buiten werking gesteld.

2, 3. ....

Afdeling V. — Daggeldleeningen en Prolongatie tegen onderpand van fondsen, gesloten na 10 Mei 1940.

ART. 61.

1. De navolgende bepalingen gelden voor geldleeningen tegen onderpand van fondsen, na heropening der

beurs aldaar gesloten, voor zoover partijen geen andere bedingen hebben gemaakt.

2. De artt. 44 tot en met 54, 57, 58, 59 en 60 van het Reglement voor den Effectenhandel van de Vereeniging zijn op die geldleeningen niet van toepassing.

ART. 63.

1. Eene prolongatie vervalt telkens op den met den datum van sluiting overeenstemmenden datum van elke volgende maand.

2. ....

ART. 64.

Bij het sluiten van eene daggeld-leening of van eene prolongatie stelt de geldgever den eerstvolgenden werkdag tusschen 9 en 12 uur des voormiddags, het bedrag der geldleening ter beschikking van den geldnemer tegen overhandiging van het onderpand.

ART. 65.

Wanneer een der partijen een daggeld-leening wenschte te doen eindigen, moet zij daarvan aan de andere partij kennis geven op een werkdag, uiterlijk te 2 uur des namiddags, en moet de terugbetaling geschieden den daarop volgende werkdag tusschen 9 en 12 uur des voormiddags.

ART. 66.

Wanneer een der partijen een prolongatie niet wenschte te verlengen, moet zij daarvan aan de andere partij kennis geven uiterlijk te 2½ uur des namiddags van den werkdag, voorafgaande aan den vervaldag, en moet de terugbetaling geschieden den eersten werkdag na den vervaldag tusschen 9 en 12 uur des voormiddags.

ART. 67.

Bij gebreke van tijdige kennisgeving door een der partijen wordt de prolongatie geacht voor één maand te zijn verlengd tot den op den vervaldag genoteerden rentekoers voor prolongatiën, op de voorwaarden van deze bepalingen gesloten.

ART. 69.

Bij eene prolongatie is de geldnemer gerechtigd tusschentijds het opgenomen bedrag terug te betalen en het onderpand terug te vorderen, mits hij daarvan aan den geldgever kennis geeft uiterlijk te 2½ uur des namiddags van den werkdag, voorafgaande aan dien, waarop hij de prolongatie wenschte te doen eindigen. De terugbetaling moet dan geschieden den tweeden werkdag na de kennisgeving tusschen 9 en 12 uur des voormiddags met de rente tot aan dien dag, met dien verstande echter, dat gedurende de maand, waarvoor de prolongatie is gesloten en bij iedere verlenging, steeds ten minste 15 dagen rente is verschuldigd.

ART. 71.

1. De waarde van het onderpand in fondsen moet steeds, voorzoover het bestaat uit Nederlandsche of Nederlandsch-Indische Staats-, provinciale of gemeentebondobligatiën, het bedrag van de geldleening met ten minste 10 pCt. en voorzoover het uit andere fondsen bestaat, met ten minste 20 pCt. te boven gaan, zonder dat de subsidiaire verpanding, bedoeld bij het volgende artikel, hierbij in aanmerking komt.

2. De waarde wordt berekend volgens beursprijs, zonder bijberekening van rente.

3. Telkens wanneer de waarde van het onderpand tot beneden het vereischte bedrag mocht verminderen, moet het uiterlijk den eerstvolgenden werkdag, vóór 12 uur des middags, tot dat bedrag worden aangevuld.

4. De geldgever heeft het recht hem niet passende fondsen als onderpand te weigeren, voorzoover hij bij het sluiten der leening zich dit recht heeft voorbehouden.

ART. 73.

1. De geldgever heeft de bevoegdheid de hem in onderpand gegeven fondsen, hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk op zijne beurt bij derden te beleenen, voorzoover de geldnemer hem hiertoe schriftelijk heeft gemachtigd.

2. De geldgever blijft niettemin tegenover den geldnemer ten volle verantwoordelijk voor de teruggave van dezelfde stukken als die hij van den geldnemer heeft ontvangen.

ART. 74.

1. In geval de geldnemer in gebreke blijft, ondanks daartoe strekkende gerechtelijke aanmaning, hetzij het

onderpand aan te vullen overeenkomstig artikel 71, hetzij te voldoen de rente of de aflossing op de daarvoor gestelde tijden of bij staking zijner betalingen, worden de hoofdsom der geldleening en de verschuldigde renten, voorzover niet reeds opvorderbaar, den dag, volgende op dien der aanmaning, des middags ten 12 ure van zelf opvorderbaar, en is de geldgever daarna bevoegd de in pand gegeven fondsen, hetzij in openbare veiling, hetzij door twee makelaars ter executiebeurze of op de Grootte Koopmansbeurs te doen verkoopen, ten einde uit de ophrengst daarvan hoofdsom, renten tot aan den dag na den verkoop van het onderpand en kosten te verhalen, behoudens de aansprakelijkheid van den geldnemer voor het te kort komende.

2. Echter zullen gene fondsen verkocht mogen worden waarvan niet ten minste daags te voren de verkoop is aangekondigd, hetzij door aanplakking ter beurze, hetzij door kennisgeving in een veel gelezen te Amsterdam verschijnend dagblad.

ART. 75.

1. Wanneer de geldgever in gebreke blijft het onderpand van een beëindigde daggeld-leening of van eene afgeloopen prolongatie te leveren, is de geldnemer, daags na eene gerechtelijke aanmaning tot levering, bevoegd stukken van dezelfde fondsen als die, waaruit het onderpand bestaat, voor rekening van den geldgever door twee makelaars te doen inkoop.

2. Eventuele schade of voordeel wordt met den geldgever verrekend.

ART. 77.

Van den verkoop of inkoop, gedaan krachtens een der artt. 74 en 75, moet uiterlijk den volgende-werkdag aan hem, voor wiens rekening deze gedaan is, worden kennis gegeven. Veriicht per telegraaf of bij aangeteekenden brief geldt voor behoorlijke kennisgeving.

Overheidsmaatregelen op economisch gebied.

LANDBOUW EN VOEDSELVOORZIENING.

Varkens. Overgang tot een systeem van centrale aankoop en slachting van varkens. Daartoe is met ingang van 15 Juli een slachtverbod voor varkens uitgevaardigd voor bepaalde gebieden, welk rayon met ingang van 22 Juli nog is uitgebreid (zie E.V. 19/7/'40 pag. 901). Hiervan kan door de Veehouderijcentrale ontheffing worden verleend, echter uitsluitend voor de slachting van door de centrale beschikbaar te stellen varkens in daartoe aan te wijzen centrale slachtplaatsen en particuliere slachterijen. Alle voor slachting bestemde varkens moeten aan de centrale ter levering worden aangeboden. De handel in varkens blijft vrij.

In de provincies, waar de verkoop der varkens tot heden bijna uitsluitend door de bemiddeling van de varkenshandelaren plaats vond (Noord- en Zuid-Holland, Utrecht en Zeeland), kunnen alleen de ingeschreven varkenshandelaren varkens ter levering aan de centrale opgeven en wel tot een voor ieder vastgesteld kwantum. In andere provincies kunnen ook de bij een der landbouw-crisisorganisaties georganiseerde boeren hun varkens aan de genoemde centrale ter levering opgeven, behalve zekere categorieën varkens welke uitsluitend door de varkenshandelaren kunnen worden opgegeven.

Alle door de Veehouderijcentrale ingenomen varkens worden naar geslacht, gewicht en kwaliteit aan den varkenshouder betaald volgens vastgestelde prijzen of opbrengst.

Dit zal zoodanig geschieden dat de prijzen der zwaardere varkens geleidelijk worden verlaagd, terwijl die der lichtere zullen worden verhoogd, zulks wegens de omstandigheid, dat, in verband met de veevoederpositie, tot drastische inkrimping van den varkensstapel moet worden overgegaan.

Belanghebbenden wordt in overweging gegeven hun varkens, die slachtrijp zijn, zoo spoedig mogelijk aan handelaren, coöperaties of zaakvoerders der centrale ter levering op te geven. Extra hoeveelheden varkens zullen voor invriezing en inblikking worden afgenomen. (E.V. 12/7/'40, pag. 878).

RANTSOENEERING EN DISTRIBUTIE.

Textielproducten. Aanvullende lijst van artikelen, waarvan de verkoop zonder vertoon van de distributie-stamkaart of afgifte van bonnen kan plaats vinden. Hieronder valt o.m. specifieke zomerbovenkleding voor dames- en heeren uit geweve stoffen van linnen, katoen, wol en halfwol, voor zoover deze als zoodanig afgewerkt en gereed is. Het verder aanmaken hiervan op voorraad of op bestelling is echter aan den winkelier niet toegestaan. Ook de verkoop van stoffen van linnen en katoen, wol en halfwol, bestemd voor het vervaardigen van zomerkleding, is niet vrijgesteld, zoodat hiervoor de geldende bepalingen eveneens van kracht blijven. (E.V. 12/7/'40, pag. 880).

Kalk en kalksteen. Ieder die deze producten in zijn onderneming als grond- of hulpstof verbruikt of verwerkt, anders dan voor de bouwnijverheid, moet hiervan vóór 15 Juli opgave doen onder vermelding van zekere gegevens, aan het Rijksbureau voor Bouwmaterialen. (E.V. 12/7/'40, pag. 881).

Kinabast. Intrekking van afleveringsverbod (zie E.-S.B. (1274), pag. 400 onder Pharmaceutische artikelen) voor dit product voor zoover het pharmaceutische kinabast betreft. (E.V. 12/7/'40, pag. 881).

MAANDCIJFERS.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN.
Uit. Juni 1940 (in Gulden).

AFDEELING Ia Dir. belastingen	Kohieren voor den dienst 1940 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren voor den vorigen dienst t/m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de koh. afgeschr.	
Grondbelast. a)	10.472.498	—	10.472.498	10.496.985
Inkomst.bel. b)	37.160.732	2.045.085	35.115.647	46.261.363
Vermogensbel. c)	7.629.645	80.106	7.549.538	10.097.230
Verdedig.bel. I	3.817.155	77.551	3.739.605	5.465.215
Opc. v. d. Gem. fondsb. Wet van 2 Dec. '39 (St.bl. no. 407) ³⁾		160.128	9.062.011	—
Totaal	68.302.169	2.362.870	65.939.299	72.320.793

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 opercenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen. b) Hoofdsom + 70—88 opercenten. c) Hoofdsom + 75 opercenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{1}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1940/1941 en $\frac{3}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1939/1940. ²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{1}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1939/1940 en $\frac{3}{4}$ gedeelte van het belastingjaar 1938/1939. ³⁾ Voor de Gemeentefondsbelasting bestaan de bedragen uit 15 opercenten over het belastingjaar 1939/1940 en $\frac{1}{4}$ gedeelte van 50 opercenten over het belastingjaar 1940/1941.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET VERKEERSFONDS.

	Juni 1940	1940	1939
Motorrijtuigen- belasting	— 709.528	9.246.215	14.749.869
Rijwielbelasting	3.618.123	3.689.080	96.663
Totalen	2.908.595	12.935.295	14.846.532

AFDEELING Ib Overige middelen	Juni 1940	Sedert 1 Jan. 1940	Overeen- komstige periode 1939
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmibel.	2.154.854	9.098.835	9.611.538
Rechten op den invoer	2.917.826	49.021.057	56.517.827
Statistiekrecht	65.114	1.006.740	1.257.929
Accijns op zout	429.082	1.366.777	976.060
Accijns op geslacht	720.128	4.707.974	3.608.346
Accijns op wijn	380.721	1.069.065	1.211.537
Accijns op gedistill.	2.772.051	15.071.958	14.237.287
Accijns op bier	966.415	4.618.453	4.260.294
Accijns op suiker	4.717.925	27.075.082	27.800.403
Accijns op tabak	3.710.492	21.056.435	18.801.441
Bel. op gouden en zilverw.	41.091	310.601	293.757
Omzetbelasting	3.649.550	44.444.433	40.621.385
Couponbelasting	198.682	2.152.150	2.551.620
Recht. en boeten v. zegel	643.680	5.125.633	10.750.291
Recht. en boet. v. registr.	626.369	4.564.478	7.785.436
Recht. en boet. v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking	2.287.200	20.903.232	23.291.710
Opbrengst d. loodsgelden	167	80.887	422.952
Totalen	26.281.347	211.673.790	223.999.813

1) Hieronder begrepen de sedert 11 Februari 1940 ten bate van het Leeningfonds 1940 geheven meerdere invoerrechten (Wet van 26 April 1940, Stbl. no. 404). *) Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissionnairs in effecten, enz. f 2.298 (Beursbel.) *) Idem f 659.358.

AFDEELING II. DIENSTJAAR 1939.

Benaming der middelen	Bedrag van de raming	Zuivere opbrengst over het tijdvak van 1 Jan. 1939 tot en met de maand Juni 1940
Grondbelasting. († hoofdsom + 20 opcenten op de hoofdsom der gebouwde eigendommen)	10.703.000	10.663.852
Inkomstenbelasting	82.500.000	94.853.711
Vermogensbelasting	21.000.000	21.179.285
Verdedigingsbel. I.	10.500.000	10.324.379
Belasting v. d. doode hand	2.000.000	2.208.862
Divid.- en tantiëmibel.	27.000.000	26.378.336
Rechten op den invoer	96.000.000	122.755.156
Statistiekrecht	2.500.000	2.539.018
Accijns op zout	2.000.000	1.710.816
Accijns op geslacht	7.500.000	7.929.724
Accijns op wijn	2.250.000	2.371.202
Accijns op gedistilleerd	28.050.000	31.502.614
Accijns op bier	8.000.000	9.168.257
Accijns op suiker	56.100.000	61.426.759
Accijns op tabak	36.000.000	39.507.684
Bel. op gouden en zilverw.	575.000	636.598
Omzetbelasting	82.000.000	88.784.298
Couponbelasting	5.500.000	4.682.486
Rechten en boeten v. zegel	23.000.000	18.017.666
Rechten en boeten v. registr.	16.500.000	13.494.674
Rechten en boeten v. succes- sie, v. overgang bij over- lijden en v. schenking.	48.000.000	44.218.625
Opbrengst der loodsgelden.	750.000	658.426
Totalen	568.428.000	615.212.428

OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WERKLOOSHEIDSSUBSIDIEFONDS.

Dienst 1940	Bedrag van raming	Zuiver bedrag kohieren tot en met de maand Juni 1940
Grondbelasting (veertig ten honderd van de hoofdsom wegens gebouwde eigendommen en vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom wegens ongebouwde eigendommen)	9.745.000	9.464.900
Personeele belasting (tachtig ten honderd van de hoofdsom naar den eersten, tweeden en derden grondslag)	19.000.000	18.971.938
Gemeentefondsbelasting (vijf en twintig opcenten op de hoofdsom)	16.000.000	792.177
Vermogensbelasting (twee en twintig opcenten op de hoofdsom)	2.500.000	97.109
Inkomstenbelasting (tien opcenten op de hoofdsom)	5.150.000	232.602
Totalen	52.395.000	29.558.726

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

Dienst 1939/1940 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Juni 1940	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst zelfde maand v. 1939	
Gemeente.f. belast.	69.449.094	67.751.816
Opc.verm. t. get. v. 50	5.905.752	5.982.205

VI. OVERZICHT VAN DE INKOMSTEN TEN BATE VAN HET LEENINGFONDS 1940.

BENAMING DER MIDDELEN.	Opbrengst over de maand Juni 1940	Opbrengst over de maanden Mei en Juni 1940.
10 opcenten op den suikeraccijns	63.395	74.344
15 opcenten op de rechten van succes- sie, van overgang en van schenking	504	504

De ten bate van dit fonds sedert 11 Februari 1940 geheven meerdere invoerrechten zijn als „Rechten op den invoer” verantwoord onder de rubriek Ib Overige Middelen.

GECOMBINEERDE MAANDSTAAT VAN DE VIER NEDERLANDSCHE GROOTBANKEN. 1)

(In miljoenen gulden)	31 Mrt.	30 Apr.	31 Mei	30 Juni
Activa:				
Kas, kassiers en daggeldleeningen	58	54	67	53
Ned. en Ned.-Ind. schatkistpapier	189	165	147	236
	247	219	214	289
Ander overheidspapier	23	25	19	21
Wissels	25	24	29	26
Bankiers in binnen- en buitenland	55	62	63	62
Prolong. en voorsch. op effecten	108	107	100	95
	211	218	211	204
Debiteuren	293	298	286	254
Effecten en syndicaten	33	33	32	32
Deelnemingen (incl. voorschotten)	12	12	12	11
	338	343	330	297
Gebouwen	15	15	15	15
Diverse reken. (incl. overl. posten)	—	—	—	—
Belegde bestemmingsreserve	2	2	2	2
Effecten leendepot	15	15	15	14
	828	812	787	821
Passiva:				
Crediteuren	498	482	467	507
Wissels — eigen accept	14	13	12	8
„ — derden	1	1	—	—
	15	14	12	8
Deposito's op termijn	43	41	39	40
Kassiers en genom. daggeldleeningen	—	2	3	1
Diverse rekeningen	19	20	13	13
Bestemmingsreserve	2	2	2	2
Effecten leendepot	15	15	15	14
	592	576	551	585
Werkzaam kapitaal	236	236	236	236
Aandeelen kapitaal	170	170	170	170
Reserve	66	66	66	66
	236	236	236	236

1) In verband met de verbreking van de postverbinding met Indië en omdat samentelling van Nederlandsche en Nederlandsch-Indische cijfers onder de huidige omstandigheden geen betekenis heeft, is deze staat alleen uit de cijfers der Nederlandsche grootbanken samengesteld.

STATISTIEKEN.

OFFICIEELE WISSELKOERSEN NEDERLANDSCHE BANK
Valuta's (schriftelijk en t.t.)

	N.-York	Berlijn	Brussel	Zürich	Stockh.	Helsinki
1 Juli 1940.	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	—	42.50	44.85 ¹ / ₂	—
2 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	—	42.58	44.85 ¹ / ₂	—
3 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.58	44.85 ¹ / ₂	—
4 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.58	44.85 ¹ / ₂	—
5 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
6 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
8 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
Laagste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.28	30.11	42.46	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.43	30.17	42.66	44.90	3.82
9 Juli 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
10 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
11 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
12 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
13 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.61 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
14 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.70 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
15 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.70 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
Laagste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.28	30.11	42.57	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.43	30.17	42.76	44.90	3.82
16 Juli 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.69	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
17 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.73	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
18 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.76 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
19 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.76 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
20 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.76 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
22 „ 1940	1.88 ³ / ₈	75.35 ¹ / ₂	30.14	42.76 ¹ / ₂	44.85 ¹ / ₂	3.81 ¹ / ₂
Laagste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.28	30.11	42.65	44.81	3.81
Hoogste d.w.	1.88 ³ / ₁₆	75.43	30.17	42.81	44.90	3.82
Muntpariteit	1.469	59.263	24.906	48.003	66.671	6.266

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en landen	Not. eenh.	8/13 Juli '40 Laagste	13 Juli 1940	15/20 Juli '40 Laagste	20 Juli 1940
Officieel:					
New York	\$ p. £	4.02½	4.03½	4.03	4.02½
Parijs	Fr. p. £	—	—	—	—
Stockholm	Kr. p. £	16.85	16.95	16.90	16.85
Montreal	\$ p. £	4.43	4.47	4.45	4.43
Buenos Aires	Pes. p. £	17.—	17.13	17.06½	16.90
Niet-Officieel:					
Alexandrië	P. p. £	97.50	97.50	97.50	97.50
Athene	Dr. p. £	525	525	525	525
Bangkok	Sh. p. £	22.12	22.18	22.12	22.12
Bombay	d. p. r.	18.—	18.—	18.—	18.—
Budapest	P. p. £	19.87	20.37	19.87	18.25
Hongkong	d. p. £	15.—	15.—	15.—	15.—
Istanbul	T£ p. £	515	515	515	515
Kobe	d. p. yen	15.12	15.62	15.37	14.62
Kissabon	Escu. p. £	100.—	100.75	100.50	100.25
Lissabon	Pt. p. £	37.70	37.70	37.70	37.70
Madrid	d. p. p.	22.75	23.25	22.—	22.25
Montevideo	d. p. mil.	3.25 ¹⁾	3.25 ¹⁾	nom.	nom.
Rio de Janeiro	d. p. \$	3.88	4.—	3.90	3.87
Shanghai	d. p. \$	28.18	28.18	28.18	28.18

¹⁾ Nominaal.

KOERSEN TE NEW-YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ per 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. f 100)
16 Juli 1940	3.84 ¹⁾ / ₂	—	40.05 ¹⁾	—
17 " 1940	3.78 ¹⁾ / ₂	—	40.05 ¹⁾	—
18 " 1940	3.81	—	40.05 ¹⁾	—
19 " 1940	3.91	—	40.05 ¹⁾	—
20 " 1940	3.89 ¹⁾ / ₄	—	40.05 ¹⁾	—
22 " 1940	3.81	—	40.05 ¹⁾	—
24 Juli 1939	4.68 ¹⁾ / ₄	2.65	40.13	53.63
Muntpariteit	4.86	3.90 ¹⁾ / ₂	23.81 ¹⁾ / ₄	40 ¹⁾ / ₁₀

¹⁾ Nominaal.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Data	Londen ¹⁾	N. York ²⁾	A'dam ³⁾	Londen ⁴⁾
16 Juli 1940	22 ³⁾ / ₁₆	34 ³⁾ / ₄	16 Juli 1940	168/—
17 " 1940	22 ³⁾ / ₈	34 ³⁾ / ₄	17 " 1940	168/—
18 " 1940	22 ¹⁾ / ₂	34 ³⁾ / ₄	18 " 1940	168/—
19 " 1940	22 ¹⁾ / ₂	34 ³⁾ / ₄	19 " 1940	168/—
20 " 1940	—	34 ³⁾ / ₄	20 " 1940	168/—
22 " 1940	22 ³⁾ / ₈	34 ³⁾ / ₄	22 " 1940	168/—
24 Juli 1939	16 ¹⁾ / ₁₆	34 ³⁾ / ₄	24 Juli 1939	2110
23 Aug. 1939	20 ⁵⁾ / ₁₆	37 ¹⁾ / ₄	23 Aug. 1939	2110

¹⁾ In pence p. oz. stand. ²⁾ Foreign silver in \$c. p. oz. fine. ³⁾ In gulden per Kg. 1000/1000. ⁴⁾ In sh. p. oz. fine.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	13 Juli 1940	6 Juli 1940
Saldo van 's Rijks Schatkist bij de Nederlandsche Bank	—	—
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	f 264.973,04	f 120.895,15
Voorschotten op ult. Juni resp Mei 1940 aan de gemeenten verstr. op a. haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede o.p. op de belastingen en op de vermogensbelasting	1.467.489,81	—
Voorschotten aan Ned.-Indië ¹⁾ Idem aan Suriname ¹⁾	67.505.271,73 9.568.143,90	63.904.657,42 9.569.764,17
Kasvord. weg. creditverstr. a/h. buitenl.	80.286.303,86	82.103.725,37
Daggleeningen tegen onderpand	—	—
Saldo der postrek. v. Rijks-comptabelen	61.654.497,97	63.467.125,55
Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	—	—
Vord. op andere Staatsbedr. en instellingen ¹⁾	60.536.610,01	60.315.584,95
Verplichtingen		
Voorschot door de Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt	15.000.000,—	f 7.972.331,79
Voorschot door de Ned. Bank in reken.-cour. verstrekt	3.672.665,37	—
Schatkistbiljetten in omloop	79.692.000,—	79.754.000,—
Schatkistpromessen in omloop	502.000.000,— ²⁾	466.600.000,— ²⁾
Daggleeningen	—	—
Zilverbons in omloop	21.879.166,—	21.553.775,—
Schuld op ult. Juni resp. Mei '40 a/d. gem. wegens a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede o.p. op de belastingen en op de vermogensbelasting	—	2.760.220,01
Schuld aan Curaçao ¹⁾	320.738,05	320.834,24
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenfonds ¹⁾	1.583.034,82	908.598,06
Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. ¹⁾	184.452.843,94	193.285.555,49
Id. aan andere Staatsbedrijven ¹⁾	22.500.000,—	22.500.000,—
Id. aan div. instellingen ¹⁾	170.154.932,20	170.247.541,36

¹⁾ In regk. crt. met 's Rijks Schatkist. ²⁾ Rechtstreeks bij de Nederlandsche Bank f 70.000.000,— ³⁾ Idem f 60.000.000,—

DE NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte balans op 15 Juli 1940.

Activa.	
Binnenl. Wissels, Promessen, enz.	f 81.711.999
Papier op het Buitenland	f 300.000
AF: Verkocht maar voor de bank nog niet afgeleopen	—
Beleeningen incl. voorschotten in rekening-courant op onderpand	f 226.657.456
Op Effecten enz. Op Goederen en Ceelen	f 225.346.047 ¹⁾ 1.311.409
Voorschotten aan het Rijk	15.000.000
Munt en muntmateriaal: Gouden munt en gouden muntmateriaal	f 1.118.003.074
Zilveren munt, enz.	11.748.741
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfondsen	1.129.751.815
Gebouwen en meubelen der Bank	47.112.883
Diverse rekeningen	4.500.000
	f 1.520.138.127
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000
Reservefondsen	4.454.252
Bijzondere reserve	13.494.514
Pensioenfondsen	10.896.097
Bankbiljetten in omloop	1.252.233.070
Bankassigntiën in omloop	58.333
Rek.-Courant) Van het Rijk saldo's	f 216.214.134
Rek.-Courant) Van anderen	216.214.134
Diverse rekeningen	2.787.727
	f 1.520.138.127
Beschikbaar metaalsaldo	542.370.601
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is	1.355.926.500
Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht	66.000.000
Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99)	f 57.977.150

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Gouden munt en ¹⁾ muntmater.	Circulatie	Andere openstsch. schuld.	Beschikb. Metaal-saldo	Dektingsperc.
22 Juli '40	1.118.003	1.252.233	216.272	542.371	77
15 " '40	1.115.915	1.250.327	218.106	539.893	79
8 " '40	1.126.858	1.246.613	204.346	546.693	±78
6 Mei '40	1.160.287	1.158.613	255.183	607.242	83
Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-prom. rechtstr.	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Div. reken. (act.)
15 Juli '40	81.712	66.000	226.657	300	15.104
8 " '40	86.078	70.000	225.534	300	153.88
22 " '40	78.064	60.000	222.551	300	15.163
6 Mei '40	9.853	—	217.756	750	20.648

¹⁾ Per 1 April 1940 herwaardeering van den goudvoorraad op basis van een depreciatie-percentage van 18 pCt.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud en deviezen	Renten-bank-scheine	Andere wissels cheques en schatkistpapier	Beleeningen	
15 Juli 1940	77,5	407,7	12.104,1	20,9	
6 " 1940	77,4	384,5	12.397,6	21,3	
29 Juni 1940	77,2	375,7	12.611,2	25,1	
23 Aug. 1939	77,0	27,2	8.140,0	22,2	
Data	Effecten	Diverse Activa	Circulatie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 Juli '40	134,7	1.648,5	12.274,8	1.668,9	441,6
6 " '40	139,9	1.738,8	12.555,6	1.766,2	431,9
29 Juni '40	143,0	1.862,6	12.785,3	1.853,6	470,9
23 Aug. '39	982,6	1.380,5	8.709,8	1.195,4	454,8

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in Bank. circulatie	Bankbilj. in Deptarm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
18 Juli '40	1.370	608.920	21.320	3.030	23.040
11 " '40	1.610	610.380	19.860	3.870	23.140
4 " '40	1.770	608.180	22.050	5.450	23.190
26 Juni '40	1.730	602.150	28.080	4.710	23.540
23 Aug. '39	247.263	508.064	38.353	5.711	24.334
Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Bankers Other Acc.	Reserve	Dektingsperc. ¹⁾
18 Juli '40	155.870	56.040	79.170	51.230	22.450
11 " '40	146.650	22.190	107.000	47.780	21.220
4 " '40	171.230	16.600	140.120	48.830	23.580
26 Juni '40	151.100	57.970	82.750	50.330	29.570
23 Aug. '39	99.666	22.371	92.132	36.229	26,0

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.